

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
UYGULAMALI PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ADİL DÜNYA İNANCI İLE KENDİNİ SABOTAJ
ARASINDAKİ İLİŞKİDE UMUDUN ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Nagihan BALICA**

**Danışmanı
Prof.Dr.Pınar ÜNSAL**

İstanbul – 2017

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
UYGULAMALI PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ADİL DÜNYA İNANCI İLE KENDİNİ SABOTAJ
ARASINDAKİ İLİŞKİDE UMUDUN ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Nagihan BALICA**

**Danışmanı
Prof.Dr.Pınar ÜNSAL**

İstanbul – 2017

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

.....^{Uygulama} Psikolojisi.....^{Psikolojisi} Programı Tezli Yüksek Lisans
öğrencisi^{Uygulama} NURBAN BALICA..... tarafından hazırlanan
“^{Uygulama} Adli Davaya İnançta Kendini Sabotaj Arasında İhlalide.....
.....^{Uygulama} Ruki.....”

adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi 20.06/2017

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi:^{Prof. Dr. Pınar Ünzel}.....
Danışman: İstanbul.....Üniv. ^{Uygulama} ASD/ ABD Öğr. Üyesi
^{Psikolojisi}

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Elvin Elvin Hasdever
.....^{Halıcı}.....Üniv. ^{Psikolojisi} ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Ayşe Zeki
.....^{Halıcı}.....Üniv. ^{Psikolojisi} ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi:
.....Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

Jüri Üyesi:
.....Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

.....^{Prof. Dr. Pınar Ünzel}.....

.....^{Elvin Elvin Hasdever}.....

.....^{Ayşe Zeki}.....

TEŐEKKÖR

Çeşitli sıkıntılar ve bolca umutsuzluk ile renklenmiş tez yazım süreci boyunca ilgi ve desteğini hiç esirgemeyen, tanıdığım için kendimi şanslı addettiğim sevgili danışman hocam Prof. Dr. Pınar UYSAL'a;

Yirmi altı yıllık kısa yaşamım boyunca her zaman yanımda olup bana güç veren, beni daha iyi bir insan olma yolunda her an motive etmeyi başaran aileme ve arkadaşlarıma;

Tek kız çocukları olarak beni dünyalarına katan, evlatları olmaktan içtenlikle gurur duyduğum, en sevdiğim yanlarımın kaynağı olan ve en korktuğum taraflarımla cesurca yüzleşmemi sağlayan, bana koşulsuz sevmeyi, sevmeyi ve bir aile olmayı öğreten anne-babam Ayşen ve Mesut BALICA'ya;

Önüme çıkan her zorlukta arkama bakmadan yürüme güveni veren çünkü arkamda sessizce beni düşmekten korumak için beklediklerini bildiğim, kardeşlerim Oğuz, Kubilay ve Batuhan BALICA'ya;

Yol arkadaşım Emrah SADIKLAR'a çok teşekkür ederim. İyi ki varsınız.

Bununla birlikte eğitimim sürecinde beni Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programı ile destekleyen TÜBİTAK'a teőekkürlerimi sunarım.

İstanbul, 2017

Nagihan BALICA

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	I
İÇİNDEKİLER... ..	II
TABLO LİSTESİ... ..	V
ÖZET.....	IX
ABSTRACT.....	XI
1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Önemi	1
1.2. Araştırmanın Varsayımları	2
1.3. Tanımlar	2
1.4. Kısaltmalar	2
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	4
2.1. Kendini Sabotaj.....	4
2.1.1. Kavramsal Açıdan Kendini Sabotaj	4
2.1.2. Kavramın Tarihsel Gelişimi... ..	5
2.1.3. Kendini Sabotaj Stratejileri.	8
2.2. Adil Dünya İnancı	10
2.2.1 İşlevsel Açıdan Adil Dünya İnancı.....	11
2.3. Umut Kavramı.....	13
2.3.1. Amaç.....	14
2.3.2. Eyleme Geçme Güdüsü... ..	14
2.3.3. Amaca Yönelik Planlar	15
2.4. Araştırma Soruları... ..	15
3. YÖNTEM.....	18
3.1. Araştırma Modeli	18
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.	18

3.3. Veri Toplama Araçları.....	20
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	20
3.3.2. Kendini Sabotaj Ölçeği.....	20
3.3.3. Kişisel Adil Dünya İnancı Ölçeği.....	21
3.3.4. Genel Adil Dünya İnancı Ölçeği.....	22
3.3.5. Umut Ölçeği (HOPE Scale).....	22
3.4. Verilerin Analizi.....	22
4.BULGULAR.....	24
4.1. Kendini Sabotaj, Genel ve Kişisel Adil Dünya İnancı ve Umut arasındaki Korelasyonel ilişkileri.....	24
4.2. Umudun, Genel -Kişisel Adil Dünya İnancı İle Kendini Sabotaj Arasındaki İlişkideki Şartlı Etkisine Yönelik Analizler.....	25
4.3. Kişisel Özelliklere Bağlı Olarak Kendini Sabotaj Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar.....	26
4.4. Kişisel Özelliklere Bağlı Olarak Genel Adil Dünya İnancı Arasındaki Farklılıklar.....	32
4.5. Kişisel Özelliklere Bağlı Olarak Kişisel Adil Dünya İnancı Arasındaki Farklılıklar.....	37
4.6. Kişisel Özelliklere Bağlı Olarak Umut Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar.....	42
4.10. Kişisel bilgiler doğrultusunda adil dünya inancı anlamlı farklılık göstermekte midir?.....	33
4.11. Kişisel bilgiler doğrultusunda umut düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?.....	44
5. SONUÇ.....	48

5.1. Sonuç	51
5.2. neriler	52
6. KAYNAKLAR	53
7.EKLER	61
8. ÖZGEÇMİŞ	67

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılım	20
Tablo 4.1. Değişkenler Arası Pearson Korelasyon Katsayıları.....	24
Tablo 4.2. Umudun Genel Adil Dünya İnancı İle Kendini Sabotaj Arasındaki İlişkideki Şartlı Etkisine Yönelik Regresyon Analizi.....	26
Tablo 4.3. Umudun Kişisel Adil Dünya İnancı İle Kendini Sabotaj Arasındaki İlişkideki Şartlı Etkisine Yönelik Regresyon Analizi.....	26
Tablo 4.4. Cinsiyet Grubuna göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyleri Farklılıklarına İlişkin t Testi Tablosu	27
Tablo 4.5. Eğitim Grubuna göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	28
Tablo 4.6. Eğitim Grubuna göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyleri Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu.....	28
Tablo 4.7. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu.....	29
Tablo 4.8. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu.....	29
Tablo 4.9. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	30
Tablo 4.10. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu.....	30
Tablo 4.11. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	31

Tablo 4.12. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu.....	31
Tablo 4.13. Cinsiyet Grubuna göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnancı Farklılıklarına İlişkin t Testi Tablosu	32
Tablo 4.14. Eğitim Grubuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	33
Tablo 4.15. Eğitim Grubuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu.....	33
Tablo 4.16. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	34
Tablo 4.17. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu	34
Tablo 4.18. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	35
Tablo 4.19. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnancı Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu...35	35
Tablo 4.20. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	36
Tablo 4.21. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu....36	36
Tablo 4.22. Cinsiyet Grubuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnancı Farklılıklarına İlişkin t Testi Tablosu	37
Tablo 4.23. Eğitim Grubuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	38

Tablo 4.24. Eğitim Grubuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu.....	38
Tablo 4.25. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	39
Tablo 4.26. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu....	39
Tablo 4.27. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	40
Tablo 4.28. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu....	40
Tablo 4.29. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	41
Tablo 4.30. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu....	41
Tablo 4.31. Cinsiyet Grubuna göre Katılımcıların Umut Düzeyi Farklılıklarına İlişkin t Testi Tablosu	42
Tablo 4.32. Eğitim Grubuna göre Katılımcıların Umut Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	43
Tablo 4.33. Eğitim Grubuna göre Katılımcıların Umut Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu	43
Tablo 4.34. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	44
Tablo 4.35. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu.....	45

Tablo 4.36. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	45
Tablo 4.37. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu.....	46
Tablo 4.38. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu	46
Tablo 4.39. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu.....	47
Tablo 5.1. Araştırma Soruları Çerçevesinde Elde Edilen Bulgular.....	48

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Nagihan BALICA
Anabilim Dalı : Psikoloji
Programı : Uygulamalı Psikoloji
Tez Danışmanı : Prof.Dr.Pınar ÜNSAL
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Haziran 2017

ADİL DÜNYA İNANCI İLE KENDİNİ SABOTAJ ARASINDAKİ İLİŞKİDE UMUDUN ROLÜ

ÖZET

Bu araştırma, kendini sabotaj ile adil dünya inancı arasındaki ilişkiyi umut değişkeninin etkisini dikkate alarak inceleme amacı ile tasarlanmıştır. Bunun yanı sıra, üç kavram arasında bulunan ilişkinin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, ebeveyn eğitim durumları, algılanan gelir durumu değişkenleri ile farklılaşp farklılaşmadıklarını değerlendirmek araştırmanın bir diğer amacıdır.

Araştırma gönüllülük ilkesine dayalı olarak, İstanbul İlinde ikamet eden 18 yaşından büyük, 399 katılımcı üzerinde yapılmıştır. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Genel Adil Dünya İnancı Formu (Göregenli, 2003), Kişisel Adil Dünya İnancı Formu (Göregenli, 2003), Kendini Sabotaj Ölçeği (Akın, Abacı ve Akın, 2010) ve Umut Ölçeği (Akman ve Korkut, 1993) kullanılarak elde edilmiştir. Toplanan verilerin analizi t testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile yapılmıştır.

Verilerin analizi ile elde edilen bulgular neticesinde, kendini sabotaj ile adil dünya inancı arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı, kendini sabotaj ile umut arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin bulunduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra

eđitim dűzeyi ile kendini sabotaj, genel adil dűnya inancı, kiřisel adil dűnya inancı ve umut arasında iliřkinin bulunduđu; anne eđitim dűzeyinin genel adil dűnya inancı puanlarında farklılık gösterdiđi tespit edilmiřtir. Kendini sabotaj, genel adil dűnya inancı ve kiřisel adil dűnya inancının algılanan gelir dűzeyi açısından farklılıklar gösterdiđi bulunmuřtur. Mevcut bulgular çerçevesinde arařtırma sonuçları deđerlendirilmiřtir.

Anahtar Kelimeler: Kendini Sabotaj, Adil Dűnya İnancı, Umut

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Nagihan BALICA
Field : Psychology
Program : Applied Psychology
Supervisor : Prof.Dr.Pınar ÜNSAL
Degree Awarded and Date : Master – June 2017

THE ROLE OF HOPE IN THE RELATION BETWEEN THE BELIEF IN A JUST WORLD AND SELF HANDICAPPING

ABSTRACT

This research was designed with the purpose of studying, taking into account the influence of the relativistic hope variable between sabotage and belief in a just world. In addition, it is another aim of the research to evaluate whether the relationship between the three concepts is differentiated by age, gender, educational level, parental education status, perceived income status variables.

The study was conducted on 399 participants, aged 18 years, living in Istanbul, based on the voluntary principle. Data were obtained using Personal Self Information Form, General Just World Belief Form (Göregenli, 2003), Personal Just World Belief Form Form (Göregenli, 2003), Self-Handicapping Scale (Akin, Abacı ve Akin, 2010) and Hope Scale (Akman ve Korkut, 1993). Analysis of the collected data was done by t test, Pearson Product Moment Correlation and one way analysis of variance (ANOVA).

As a result of the findings obtained by the analysis of the data, it was determined that there is no meaningful relation between self-sabotage and belief in a just world, and there is a negative relation between self sabotage and hope. In addition, there is a relation between education level and self-sabotage, general belief

in a just world, personal belief in a just world belief and hope; It has been found that the level of education of the mother differs in general belief in a just world scores. It has been found that self-sabotage, general belief in a just world, and personal belief in a just world differ in terms of perceived income level. Research findings were evaluated within the framework of available findings.

Keywords: Self-Handicapping, Just-World Belief, Just-World Belief, Hope

1.GİRİŞ

İnsanın kendini ve dünyayı anlama, algılama, bir sistem içerisinde değerlendirme çabası bilimsel araştırmaların konusu olarak pek çok kavramın bilim ve zihin dünyamıza kazandırılmasına hizmet etmiştir. Bu kavramlardan biri olan kendini sabotaj, kavramsal altyapısı daha eskilere dayanmakla birlikte Jones ve Berglas (1978) tarafından tanımlanarak, bireylerin eylemlerinin sonucuna yönelik belirsizlik yaşamaları durumunda olası başarısızlığın benlik imajlarına olumsuz etkisini bertaraf etmek için başarısızlığa neden olacak engellerin oluşturulması durumunu ifade etmek için kullanılmaya başlanmıştır. Birey bu şekilde başarısızlık durumunun nedenini mevcut engele atfetme şansı bulabileceği gibi başarı yaşandığında engele rağmen başarılı olarak öz yeterlilik hissini artırma şansı elde edebilecektir (McCrea ve Hirt, 2001).

Bir diğerkavramolan adil dünya inancı ise, bireyin adil bir dünyada yaşadığını ve adaletin var olduğu bu ortamda hak edilenlerin yaşanacağına dair inancını tanımlar (Dalbert 2002). Kişilerin doğru ve iyi davrandıklarında mutluluğa ve başarıya ulaşacakları görüşüyle temellenen adil dünya inancı insanlara kendilerine tesiri olan durumlar üzerinde kontrol sahibi oldukları duygusu sağlamaktadır.

Duruma yönelik belirsizlik halinde tercih edilen kendini sabotaj ile olayların nedenleri konusunda deneyimlenen belirsizliği azaltıcı işlevi bulunan adil dünya inancının arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı ve bu ilişkiyi etkileyen etkenler bu araştırmanın ana ilgi alanını oluşturmaktadır. Amaca yönelik davranış geliştirme konusunda motivasyonel kaynak sağlayan umut kavramı (Snyder, 1995) ve kişisel özellikler bu iki kavrama etkileri bakımından araştırmaya dâhil edilmiştir.

1.1. Araştırmanın Önemi

Kendini Sabotaj kavramı literatüre girdikten sonra psikoloji dünyasının oldukça ilgisini çekmiş olmakla birlikte ülkemizde son yıllarda çalışılmaya başlanılmış konulardan biridir. Nedenleri, davranışsal yansımaları, işlevi, diğerkavramlarla ilişkisi bağlamında artan sayıdaki araştırmalar ile anlaşılabilirliği gün geçtikçe artan kendini sabotaj kavramının bireylerin adil dünya inancı ile ilişkisi daha önce çalışılmamış ve test edilmemiştir.

Sosyal psikoloji alanında önemli bir kavram olarak kendine yer edinen adil dünya inancı bireyin yaşam deneyimlerini kontrol etme ihtiyacı ve belirsizlik duygusu ile yakından ilgilidir (Heider, 1958). Adaletli bir dünyada yaşama ve kendine adil davranıldığına dair inanca sahip olması bireyin eylemlerinin sonucunda hakkettiğiyle karşılaşacağı güvenini beslemektedir. Bu açıdan, kişinin eylemlerinin sonucuna dair beslediği belirsizlik duygusuna karşın öz yeterliliğini korumak adına geliştirdiği kendini sabotaj kavramı ile adil dünya inancı arasında ilişki bulunup bulunmadığı sorusuna cevap aramak kendini sabotajı etkileyen psikolojik altyapıyı anlama ve kendini sabotaj çeşitlerinin belirlenmesi çalışmalarına katkıda bulunacaktır.

Test edilecek olan kendini sabotaj ile adil dünya inancı ilişkisini etkileyen dinamiklerin anlaşılması noktasında, eyleme yönelik bilişsel bir mekanizma olarak tanımlanan umut kavramı kendini göstermektedir. Bu üç kavram arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinin ve bulguların tartışılmasının sosyal psikoloji alanından insan davranışını anlamaya yönelik çalışmalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmaya katılan 18 yaş üstü bireylerin, anket formlarını içtenlikle ve doğru bir biçimde yanıtladıkları varsayılmaktadır.
2. Örneklemin, evreni temsil niteliğinin bulunduğu varsayılmaktadır.

1.3. Tanımlar

Kendini Sabotaj: Bireyin öz yeterlilik hissini muhafaza etmek amacı ile başarılı performans ortaya koyma ihtimalini azaltmaya yönelik engeller üretmesi ya da bulmasıdır (Jones ve Berglas, 1978).

Adil Dünya İnancı: Yaşanılan dünyanın iyi bir yer olduğunu ve insanların hak ettiklerini yaşadıklarını varsayan hipotezdir (Lerner, 1980).

Umut: Amaca yönelik stratejiler geliştirme ve stratejileri uygulamak için motivasyonel enerjinin oluşması ve devamlılığı unsurlarını barındıran düşünme yöntemidir (Synder, 1994).

1.4. Kısaltmalar

KSÖ: Kendini Sabotaj Ölçeği

HOPE: Umut Ölçeği

KADIÖ: Kişisel Adil Dünya İnancı Ölçeği

GADIÖ: Genel Adil Dünya İnancı Ölçeği

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Kuramsal Çerçeve bölümünde araştırmanın üç temel kavramı olan Kendini Sabotaj, Adil Dünya İnancı ve Umut kavramları ilgili ulusal ve uluslararası literatür kapsamında kuramsal açıdan incelenecek ve alanyazında bulunan mevcut çalışma için önem arz ettiği düşünülen araştırmalara yer verilecektir.

2.1. Kendini Sabotaj

2.2.1. Kavramsal Açıdan Kendini Sabotaj

Kendini Sabotaj (Self-handicapping) kavramı ilk olarak Edward Jones ve Steven Berglas tarafından, 1978 yılında psikoloji literatürüne kazandırılmış olup yaptıkları çalışmanın ve kavramsallaştırma, konu hakkında yapılan diğer çalışmalar için öncü niteliği taşıdığını söylemek mümkündür.

En basit ifade ile bireyin öz yeterlilik hissini korumaya yönelik geliştirdiği stratejilere atıfta bulunan kendini sabotaj kavramın Berglas ve Jones (1978) tarafından “bireye başarısızlığı dışsallaştırma, başarıyı ise içselleştirme olanağı sağlayan bir eylem ya da performans ortamının birey tarafından seçilmesi” (s.406) şeklinde bir tanım getirilmiştir. Bu tanım incelendiğinde Berglas ve Jones’ın iki noktaya vurgu yaptığı düşünülebilir. Bunlardan biri kendini sabotajın kişinin bilinçli tercihinin bir sonucu olduğu, yani başka bir ifade ile kendini sabote eden ortam ya da performansın bireyin iradesi kapsamında oluşturulması ya da oluşmasına müsaade edilmesi durumu.

Jones ve Berglas’ın (1978)kendini sabotaj tanımlamasındaki ikinci vurgu ise kendini sabotaj yolu ile bireyin başarısızlığı dışsal etmenlere, başarıyı ise içsel etmenlere atfetme imkânını yaratmasıdır. Böylece kişi, başarısızlık karşısında başarısızlığın önceden ortamda bulunan engelden kaynaklandığını söyleyerek, başarısızlığın kendisinde meydana getireceği olumsuz duygulanım ve yetersizlik hissinden bertaraf edebilmektedir. Eğer mevzubahis performansta başarılı olunursa kişi, çeşitli engel ve olumsuzluklara rağmen başarılı olduğunu ispat ederek başarısının öz yeterliliğiyle olan bağına güçlendirmektedir.

Tice (1991) benzer biçimde kendini sabotaj kavramının bireyin benliğine yönelik bir tehdit algısı içinde olduğunda öz-yeterlilik hissini devamlılığını

sağlamak ve arttırmak amacını taşıyan davranış kalıpları olduğunu ifade etmiştir. Leary ve Shepperd (1986) ise bireyin ileriye dönük performansına yönelik belirsizlik yaşadığında, olası olumsuz sonuçları dışsallaştırabilmek için performansına dair engeller yaratması olarak kendini sabotaj kavramına bir tanım getirmiştir. Bu iki tanımın birlikte zihinde uyandırdığı kavramsallaştırmaya istinaden, performans sonuçlarındaki belirsizliğin bireyin başarıyı elde etmeye dair şüphesini arttırmak yoluyla öz-yeterlilik duygusunun zedeleyeceği, bu şekilde bireyin başarısızlık durumunun yaratacağı benlik imajına yönelik tehdidi ortadan kaldırmak için engeller oluşturma veya engel arayışına girme durumu kendini sabotaj olarak değerlendirilmektedir. Böylece olası başarısızlık, diğer kişiler tarafından bireyin yetersizliğinden ziyade başka değişkenlerden kaynaklanıyor gibi algılanmaktadır. Örneğin, final sınavında başarısız olacağına dair şüpheleri olan öğrencinin ders çalışmaması, sınav günü öncesi alkol alması gibi davranışlar performanstaki başarısızlığı dışlama çabalarına örnek olarak sunulabilir. Bu şekilde kendini sabote etme yoluna giden kişi başarısızlığını diğerlerine makul gösterecek (sınav öncesi yeterince çalışmaması gibi) bir açıklama elde ederek, öz saygı düzeyini korumayı amacını taşımaktadır (Arkin ve Baumgardner, 1985).

Kendini sabotaj etme söz konusu olduğunda birey, aktif ve pasif olmasından bağımsız olarak başarısızlığı için ya da kendi algısına göre yeterli olmayan performansı için öz yeterliliği dışında bulunan etkenleri suçlama imkânına sahip bulunmakla birlikte (Urdan ve Midgley, 2001); kendini sabotaj durumu diğer kişiler tarafından bireye başarısızlığından dolayı yapılan olumsuz yüklemelerin azalmasına da yardımcı olmaktadır (Rhodewalt, 1990). Rhodewalt ve Vohs (2005) başarısızlık halinde kişileri, performans sahibi olan bireyin beceri düzeyinden ziyade kendini sabotaj davranışına odaklanacağını, başarı halinde ise kendini sabotaj stratejisine rağmen başarı elde edilmesinin bireyin yüksek yetenek düzeyine atfedileceğini belirtmiştir. Zaman içerisinde kendini sabotaj stratejilerinin kronik hale gelerek olumsuz geri dönütlerin azalarak olumlu olanların artmasına imkan sağlamaktadır (Synder ve Smith, 1982).

2.1.2. Kavramın Tarihsel Gelişimi

Kendini sabotaj kavramının tarihsel gelişiminde etkili olan kuram ve kuramcılara değinmeden önce bireylerin performans yeterliliklerine yönelik bilgi

aramaya motive olduğu tezi üzerinden yapılan kuramsal çalışmaların iki karşıt noktada toplandığı söylenebilir. Bunlardan biri bireylerin objektif bir performans değerlendirme deneyimi yaşamayı beklemesi tezi üzerine kurulmuştur (Trope, 1986). Diğeri ise karşıt görüş olarak, bireyler benliklerini olası tehditlerden korumak adına objektif değerlendirme sürecini belirsizleştirme stratejisini kullanmayı tercih etmektedir (Berglas ve Jones, 1978).

Benlik imajını koruma temelinde kavramsallaştırılan kendini sabotaj kavramının kökenini bireysel psikolojinin öncüsü olarak kabul edilen Alfred Adler'in kuramı oluşturmaktadır. Adler (2005), stnlk arayışının bireyin temel motivasyonu olduğunu ve bu bağlamda bireylerin öz-değer duygusunu zedelenmemesi uğraşında psikolojik belirtilerini bir araç olarak kullanmayı tercih ettiklerini ve kendilerinden olan beklentileri bu belirtilere göre şekillendirdiklerini ne sürmüştür. Adler'in bu görüşüne göre hastalar, psikolojik belirtilerin ardında kendi saygınlıklarını korumakta ve kendilerine güvenli bir alan oluşturmaktadır. Böylece belirtiler bireyde sıkıntı yaratmalarına rağmen bir yandan üstünlük duygusunu koruma işlevini taşımaktadırlar (Adler, 1929).

İnsanının davranışlarının niteliğine dair bilgi aramaya motive olduğu tezi (Akın, 2012) kendini sabotaj kavramının kuramsal altyapısını oluşturan yükleme çalışmalarını harekete geçirmiştir. Buna paralellik gösterir biçimde Festinger (1954) tarafından ortaya atılan sosyal karşılaştırma teorisinin temelinde bireyin yetenek ve davranışlarını değerlendirme güdüsüne sahip olduğu, bu değerlendirmenin ise diğerleri ile kıyas yolu ile yapıldığı görüşü yer almaktadır. Sosyal karşılaştırmada amaç çeşitli beceri ve motivasyonu arttırarak bireyin gelişimini ve uyumunu sağlamaktır (Taylor, Peplau ve Sears, 2000).

Benzer bir şekilde Heider (1958), bireyin temel gereksinimlerinden birinin çevresini anlaması ve düzenlenmesi olduğunu savunan yükleme teorisini oluşturmuştur. Birey, yapacağı yüklemeler aracılığı ile iki ihtiyacını gidermektedir: Çevresel değişkenleri kontrol altında tutabilmek ve tutarlı bir dünya algısına sahip olmak. Bireylerin davranışlarının nedenleri anlaşılabilir ve yordanabilir ise bu gereksinimlerin karşılanması sağlanacaktır (Kağıtbaşı, 1999). Bu açıdan Heider (1958) performansı, kişisel g ile çevresel g arasındaki dengeye dayandırmakta olup kişinin başarı ya da başarısızlık durumu, çaba ve yetenek olarak belirlenen

kişisel güç ile işin zorluğu ve şans unsurlarını ifade eden dışsal güç arasındaki ilişkiye bağlıdır (Gatewood, Shaver ve Gartner, 1995). Sonuçları dışsal güç ve kişisel güç etmenlerine bağlama açısından iki eğilim kuramsallaştırılmıştır. Buna göre, dışsal yönelimi fazla olan birey sonuçların kontrolü dışındaki nedenlere bağlı olduğuna, içsel yönelimli birey ise kontrolün sonuçlarının kendi kontrolünde şekillenebileceğine dair inanç beslemektedir (Rotter, 1966; 1975)

Heider'in (1958) "Kişilerarası İlişkiler Psikolojisi" (The Psychology of Interpersonal Relations) isimli kitabında yükleme kuramı için oluşturduğu temel doğrultusunda farklı nedensellik ilkelerini benimseyen yükleme teorileri oluşturulmuştur.

Bu noktada Kelley'in (1971) azaltma ilkesi kendini sabotaj teorisinin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Azaltma ilkesi, bireyin olası bir başarısızlık karşısında strateji geliştirerek neden sonuç ilişkisini belirsizleştirme eğilimini ifade eder (Kelley, 1971). Başka bir ifade ile birey bazı durumlarda başarısızlığa yönelik içsel atıfları azaltacak olası neden sonuç bağıntılarını oluşturabilecek hipotezleri arttırmaya çalışmaktadır. Böylece birey performansındaki başarısızlık söz konusu olduğunda nedenini kişisel nedenlerden ziyade dışsal bir etkene atfetme şansına sahip olacaktır. Kişinin azaltma ilkesini kullanarak kendini sonuçtan nedensel olarak uzaklaştırması öz yeterlilik duygusunun korunmasına hizmet edecektir.

Yükleme kuramı ile birlikte, kendini sabotaj kavramının tarihsel gelişimi dikkate alındığında Jones ve Berglas'ın (1978) yaptıkları deneyi anlamak büyük önem taşımaktadır. Çalışmanın birinci aşamasında kendini sabotaj ile bireyin davranışının kendi çabasından bağımsız olarak başarı ile sonuçlandığı geri dönütü ile ilişkisi olup olmadığı incelenmiştir. Birey böylece başarının kendi yetenek ve ya çabasından mı yoksa şans gibi dışsal bir etkenin etkisiyle mi gerçekleştiğine dair şüpheye kapılmaktadır.

İlk olarak deneyin katılımcıları iki gruba ayrılmıştır. Bir gruba çözülmesi güç, diğer gruba çözülebilir güçlükte sorular verilerek, cevaplandırılması istenmiştir. Ancak performanslarından bağımsız olarak tüm katılımcılara cevaplarının çoğunluğunda doğru yanıtı verdikleri geri bildiriminde bulunulmuştur. Deneyin ikinci aşamasında, zeka testi öncesi katılımcılardan, aslında plasebo etkisi bulunduğu

için performanslarına tesiri bulunamayacak olan Actavil isimli ilaç performans yükseltici, Pandocrin isimli ilaç performans azaltıcı olarak tanıtılarak birini almaları istenmiştir. Katılımcılardan çözülemez zorluktaki testleri çözdüğü dönütünü alanların performansı ketleyeceğini düşündükleri ilacı daha fazla tercih ettikleri görülmüştür. Bu durum, bireylerin zeka testindeki başarısızlığı düşük zeka seviyesi ile bağlantılandırma halinde yaşanacak öz yeterlilik zedelenmesini, performans ketleyici maddenin etkisi ile ilişkilendirerek bertaraf etme eğilimi olarak açıklanabilir. Bağıntısız başarı geri dönütü, yani çözülemeyecek zorluktaki sorularda başarılı performans dönütü bireyin bir sonraki performansına dair şüphelerini arttırmaktadır.

Bağıntısız başarı geri dönütünün etkisini netleştirmek adına yapılan ikinci deneyde, performansın başarısına yönelik bir geri bildirim almayan bir katılımcı grubu deneye dahil edilerek başarı durumları belirsiz, bağıntılı ve bağıntısız olarak tasarlanmıştır. İlk çalışmada olduğu gibi bağıntısız başarı geri dönütü alan bireylerin daha fazla performans ketleyici olarak tanıtılan ilacı seçmiş oldukları ve dolayısıyla kendini sabotaj davranışı sergiledikleri gözlemlenmiştir.

2.1.3. Kendini Sabotaj Stratejileri

İlgili literatür incelendiğinde kendini sabotaj davranışlarının genel olarak sözel ve davranışsal olarak ikili bir kategorizasyon sistemine tabi tutulduğu görülmektedir (Leary ve Shepperd, 1986; Hirt, Deppe ve Gordon, 1991; Cox ve Giuliano,1999). “Sözel” ve “davranışsal” şeklinde yaygın olarak kabul gören kendini sabotaj stillerinin yanında farklı sınıflamalar da kullanılmaktadır. Örneğin Ryska (2002) “edinilen” ve “davranışsal”; Arkin ve Baumgardner (1985) “elde edilen” ve “iddia edilen” biçiminde ikili kendini sabotaj türleri tanımlamıştır.

Davranışsal kendini sabotaj stratejilerinin temelinde başarısızlık durumunda mazeret olarak sunulabilecek ve sonucu doğrudan etkileyen gözlemlenebilir engellerin kasıtlı olarak oluşturulması durumu yatar (Kolditz ve Arkin, 1982; Tucker, Vuchinich ve Sobell, 1981; Lay, Knish ve Zanatta, 1992). Davranışsal kendini sabotaj türlerine şu örnekler verilebilir: yeteneği ketleyen performans ortamlarının seçilmesi, alkol ve ilaç kullanılması, fırsatların görmezlikten gelinmesi, görevlerde erteleme, ilgisiz faaliyetlere aşırı ilgi gösterilmesi, yeterli seviyede pratik yapmaması, kendine kapasitesinin üstünde yüklenmesi, ulaşılması zor hedefler

belirlenmesi, görevi tamamlamak için gereken çabayı harcamaması (Abacı, Akın, 2011).

Sözel (iddia edilen) kendini sabotaj stratejisinde ise bireyin içinde bulunduğu koşulların olumsuzluğuna vurgu yapması ve başarısızlığına mazeret olarak bu nedenleri göstermesi durumu görülür (DeGree ve Synder, 1985; Baumgardner, Lake ve Arkin, 1985; Smith, Synder ve Perkins, 1983).

İkisi de aynı amaca hizmet etmekle birlikte sözel ve davranışsal kendini sabotaj stratejileri arasında işlevsel ve pratiğe yönelik farklılıklar mevcuttur. Konu hakkındaki bilimsel çalışmaların bazıları, bireylerin iki kendini sabotaj stratejisini kullanmakla birlikte sözel kendini sabotaj davranışının, davranışsal olana nazaran daha sıklıkla tercih edildiğini ortaya koymaktadır (Sheppard ve Arkin, 1989; Hirt, Deppe ve Gordon, 1991; Smith, Synder ve Handesman, 1982). Olumsuz duygulanımların varlığından söz edilmesi, travmatik olayların etkisinde oluşun ifade edilmesi, hipokondrik davranışlar göstermesi, fiziksel ve psikolojik semptomların bildirilmesi, kaygı durumunun ifade edilmesi sözel kendini sabotaj davranışlarını örnek olarak gösterilebilir (Abacı, Akın, 2011).

Hirt, Deppe ve Gordon'a (1991) göre bireylerin sözel kendini sabotaj stratejilerini, davranışsal kendini sabotaj stratejilerinden fazla tercih etmelerinin altında yatan neden, bir performanstaki neden-sonuç ilişkisi için ortaya konulan sözel engellerin gerçek başarı ihtimali üzerinde azaltıcı etkisinin bulunmamasıdır. Davranışsal kendini sabotaj stratejisinde başarısızlık durumunda benlik imajını korumak için engeller üreterek ya da engellerin mevcudiyetine müsaade ederek başarı şansını kasti azaltma davranışı bulunmakta iken sözel kendini sabotaj stratejisinde sadece başarıya engel olacağı ima edilen olumsuz koşulların varlığına dair söylem görülür. Bu şekilde başarının gerçekleşme şansında bir değişiklik olmamaktadır.

Davranışsal kendini sabotaj stratejileri performans üzerinde olumsuz etkilere sebep olmakla birlikte kanıtlanabilirlik açısından daha açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Sözel kendini sabotaj stratejilerinin daha az kanıtlanabilir ve görünür olma durumu devamlılığı ve kolayca uygulanarak kontrol edilmesi noktasında eksikliğe neden olmaktadır (Luginbuhl ve Palmer, 1991). Bunun yanı sıra, diğer

performans sahiplerinin de aynı sözel iddialara sahip olması durumunda kendini sabotaj stratejisinin başarısızlık karşısında öz yeterlilik duygunu koruma ve başarı karşısında benlik değerini arttırma işlevi davranışsal kendini sabotaj stratejilerine kıyasla daha düşüktür.

Solomon (1997), kendini sabotajın bireylerin kar zarar hesabının ardından tercih edildiğini ve uygun kendini sabotaj stratejisinin buna göre belirlendiğini ifade etmiştir. Bu değerlendirmede performansın bireyin benlik imajı açısından değeri, bireylerin beklentileri, performansın birey için önemi, olası olumlu ve olumsuz geri bildirimler önem sırasına göre ele alınmakta, bu değerlendirmenin sonucunda kendini sabotaj davranışı ortaya çıkmakta ya da çıkmamaktadır. Kendini sabotaj stratejisindeki bir diğer belirleyici kriter, performanstaki başarısızlık durumunun ortaya konulan engelin yaratacağı sonuçtan daha olumsuz ve şiddetli etkilerinin olmasıdır (Hanson, 2004).

2.2. Adil Dünya İnancı Kuramı

Yaşanılan dünyanın iyi bir yer olduğunu ve insanların hak ettiklerini yaşadıklarını varsayan hipotez, adil dünya inancı kuramının temelini oluşturur. Lerner (1980) tarafından sosyal psikoloji dünyasına kazandırılan bu kuram, insanların, dünyanın adaletli bir yer olduğuna dair inanç geliştirme ihtiyacı içinde oldukları görüşünü savunmaktadır. Adil dünyada kötü insanlar kötü durumlarla, iyi insanlar iyi durumlar ile karşı karşıya gelecek ve herkes hak ettiğini yaşayıp hak ettiğine sahip olacaktır. Adil dünya inancının bireyde güçlü olması, yaşadıklarını olumlu ya da olumsuz da olsa hak ettikleri olarak düşünmelerine yol açacağından gözlemlendiği olayların çoğunu “adaletli” algılamaya yönelik eğilim olarak gözlemlenmektedir (Pittinsky ve Matic, 2005). Başka bir ifade ile Lerner’in (1982) belirttiği gibi dünyanın adil olduğuna inanma gereksinimi, bu inanç doğrultusunda yani gerçekten adil bir dünyada yaşıyormuş gibi davranmaları sonucunu doğurmaktadır.

Kişinin güven duygusunu korumaya hizmet eden adil dünya inancı kuramı, adaletsizliği meşrulaştırma ve kurbanı suçlama eğilimlerinden beslenmedir(Lerner, 1980). Kişi, adalet duygusu ile örtüşmeyen bir durum ile karşılaştığında adil dünya

inancının psikolojik olarak yarattığı konformizmin etkisi ile adaletsiz görülenin muhatap kişinin kendi suçu olduğuna ya da adaletsizliğin yansıtılan şekilde olumsuz olarak yaşanmadığına dair bir inanç geliştirilebilir. Bu durumda, kurbanların maruz kaldıkları olumsuzlukların kaynağı adaletsizlik arzeden durumlarda değil mağduriyet yaşayanların kendilerinde aranmaktadır (Coşgun, 2010). Böylece olumsuz yaşantıların hak edildiklerini, insanların karşılaştıkları olumsuz durumların kendi suçlarının ya da ihmallerinin sonucu olduğuna beslenen inanç yaşanan çevrenin düzen kanunları içerisinde, sistemli bir şekilde devam eden bir yapı olduğu algısını besleyecektir. Aksi durumda kişi, bireylerin başına geldiğini gözlemlediği olumsuz sonuçları atfedecek makul ve kontrol edilebilir nedenlere sahip olmanın çaresizlik duygusunu yaşayacak, gelecek yaşantılarına dair derin güvensizlik duygusu hissedecektir (Lipkus ve Siegler, 1993).

2.2.1 İşlevsel Açıdan Adil Dünya İnancı

Adil dünya inancına yönelik yaygın olan görüş, bireylerin hak edilmeyen olumsuz durumlar karşısında psikolojik olarak koruyucu niteliğinin temel işlem olarak görev yaptığını vurgu yapar (Lerner, 1980; Dalbert, 1997; 1998). Böylece kişi çevresinde gelişen ve etkisinde kaldığı neden sonuç ilişkileri bağlamında kendini denklem dışı hissetme duygusunu bertaraf ederek yaşadıkları ve yaşayacakları konusunda kontrol sahibi olma ihtiyacını tatmin edebilmektedir. Adaletsiz bir dünya algısı çerçevesinde olaylar karşısında hissettiği öz yeterlilik gücünü kaybederek belirsiz gelecek tasavvurları içerisinde günlük yaşamlarını devam ettirmekte zorlanacaktır. Adil dünyaya yönelik duyulan inancın bireylerin ruhsal iyi olma halleri ve herhangi bir olumsuz yaşantıya maruz kaldıklarında duruma uyum sağlayarak iyileşme süreçlerine başlama konusunda belirleyici olduğu görülmektedir (Bulman ve Wortman, 1977; Dalbert, 2002). Travmatik olaylarda da adil dünya inancının yüksekliği ile depresyon ve anksiyete arasında negatif ilişkinin bulunduğu saptanmıştır (Otto ve ark, 2006).

Adil dünya inancı kavramı konusunda görüş belirten ilk araştırmacılardan olan Heider (1958), zıt kutuplar yani mutluluk ve iyilik, ceza ve kötülük arasında süregelen bir ilişki durumu algılandığını, birinin varlığının diğerinin varlığını gerektirdiği, başka bir ifade ile iyilik durumunda mutluluk karşılığının gerçekleşmesi durumunun beklenildiğini ifade etmiştir. Bu bilişsel eğilim sayesinde, denge prensibi

kapsamında neden sonuç ilişkileri arasında ilişkilendirme yapmak ve belirsizliği ortadan kaldırmak ihtimal kazanmaktadır (Göregenli, 2003).

Adil dünya inancı kapsamında yapılan araştırmalar bireylerin sosyal sistemin adil olduğuna inançlarının sistemi meşrulaştırma eğilimiyle karşılıklı ilişki içerisinde olduğunu göstermektedir (Jost ve Banaji, 1994; Oldmeadow ve Fiske, 2007). Dünyanın adil bir yer olduğu görüşü kişinin hak ettiklerine sahip olduğu ve yaşantıladığı görüşünü beslediğinden dolayı, insanların yoksulluk vaziyetini meşrulaştırılmasını hizmet edebilmektedir. Yoksulluğun, bireylerin eksik çaba ve davranışına dayanarak nedenselleştirildiği, aynı şekilde zenginliğin de bireylerin yetenek, çalışkanlık gibi kişisel nedenlerinin sonucu olarak algılandığı tespit edilmiştir (Kay, Jost ve Young, 2005). İçinde yaşanan sistemin adil olarak algılanıp rasyonalize edilmesi kişisel farkındalığı ve müdahil olma talebini en aza indirgeyerek statükonun vaziyeti devamlılığına desteklemektedir. Bireyin çelişkileri bertaraf etmek için yöntemler geliştirmesi Festinger'in (1957), çelişkinin varlığında ya da birey duygusal anlamda zorlantı içerisindeyse, neden olan olumsuzluğu değiştirme güdüsünün oluşacağı görüşüyle paralellik arz etmektedir.

Sistemi meşrulaştırma eğilimi ile temelde zıtlık barındıracak şekilde bazı çalışmalarda bireylerin bilişsel çelişkilerini azaltarak adil bir dünyada var olma inancını beslemek amacı ile iki yolu tercih edeceklerini bunlardan birinin durumu değiştirmek çabası diğerinin ise adil dünya inancını farklılaştırmak olduğunu belirtmişlerdir (Dalbert, 2002). Örneğin, sosyal sorumluluk konularında aktif kişilerin daha yüksek adil dünya inancına sahip oldukları (Otto, Dalbert, 2005), araştırmalarda adil yol ile az para kazanmayı adaletsiz bir yoldan çok para kazanmaya tercih ettikleri bulguları edinilmiştir (Bazerman, White ve Lowenstein 1995).

Olumsuz yaşantıların niceliksel ve ya niteliksel olarak etki gücü zaman içerisinde bireyin adil bir dünyada yaşadığına dair geliştirdiği inancını zedelemektedir. Adil olmayan yaşam deneyimlerini yaşantılayan bireyler güvenli ve kontrol edilebilir bir çevrede yaşadıkları duygusunu zamana içerisinde kaybederek adaletsizliği meşru olarak algılama yoluna gitmektedir (Janoff-Bulman ve Berg, 1998; Furnham ve Procter, 1989) Kişinin hak ettiğini yaşama prensibinin bilişsel

olarak geri çekilmesi bireyde kontrol kaybı ve belirsizlik duygusu ile kendini gösterecektir.

2.3. Umut Kavramı

Umut kavramı, bireyin olumsuz durumlar ile baş etmesinde ve amaca yönelik davranış geliştirme noktasında başat rol oynar. Amaca ulaşabilme noktasında engellerin varlığına rağmen devam edebilme isteği veren ve bilhassa sonuca dair planlanan yöntemler etkisini yitirdiğinde ortaya çıkarak devamlılığı sağlayan umut (Snyder, Feldman, Shorey ve Rand, 2002) pasif bir duygudan ziyade hedef odaklı davranış sistemlerinde aktif rol oynamaktadır (Snyder ve ark., 1991; Snyder, 1994). Son zamanlardaki çalışmalarda bilişsel nitelikli bir motivasyon modeli olarak tanımlanarak duygu olma niteliği açıklanarak geliştirilen umut kavramı bireyin belirli bir amaç doğrultusunda eyleme geçme güdüsü (agency) ve amaca yönelik planlar (pathways) olarak tanımlanmaktadır (Snyder, 1989; 1995). Umudun tanımlanan iki bileşeni düşünce sistemi dahilinde farklı işlevsel özellikleri bünyesinde barındırmaktadır ve bir bilişsel sistem olarak umut her iki bileşeni de etkin bir şekilde içermelidir (Snyder ve ark., 2002a; 2005).

Umut kuramının bileşenlerinin yanından umut hiyerarşik nitelikli organize edilen bilişsel bir sistem olarak ele alınarak üç umut düzeyi tanımlanmıştır (Snyder ve ark., 2002b):

1. *Global Umut Düzeyi* : Genel ya da süreğen umut olarak da adlandırılan bu süreçte bireyin amaca yönelik hareket edebilme, plan yapabilme, güdüleyici düşüncelere sahip olabilme durumuna dair yaptığı genel değerlendirmedir. Spesifik olarak hedefe yönelmiş davranış ve düşünce sisteminden değil, kişinin kendi yeterliliğine dair inanç ve değerlendirmesinden beslenir ve bu inancı besler.
2. *Alana Özgü Umut Düzeyi*: Yaşamın belirli alanlarında yüksek, belirli alanlarında düşük nitelik taşıyan umut düzeylerini ifade etmektedir. Örneğin, birey akademik alanda yüksek umut düzeyine sahip iken kişilerarası ilişkilerinde umut düzeyi belirgin farklılık gösterebilir.

3. *Amaca Özgü Umut Düzeyi*: Belirli bir amaca yönlendirilen umut düzeyini tanımlar. Global ve alana özgü umut düzeylerinin yüksek olması bireyde amaca özgü yüksek umuda sahip olması sonucunu gerektirmez (Snyder ve ark., 2002).

2.3.1. Amaç

İnsanoğlunu hedef yönelimli olduğu varsayımı üzerine kurulu umut kuramı başa çıkma ve öğrenmenin gerçekleşmesinin amaca yönelik bilişsel yapılanmalar olduğunu savunur (Snyder ve ark., 2003). Amaçlar kişinin hayal gücü çerçevesinde sahip olmayı istediği herhangi bir durumu niteler. Bu durum kişi için hayati öneme sahip, uzun süreli sahip olunulmasını gerektiren bir nitelik taşıyabileceği gibi kısa süreli sahip olunması da arzu edilebilir. Bu noktada amacın niteliğinden öte ulaşılabilirliğine dair olasılık düzeyi daha büyük önem arz etmektedir. Kişinin elde edilme ihtimali sınırlı hedefler belirleyerek plan oluşturması kişinin eyleme geçme güdüsünü zamanla azaltacaktır. Bununla birlikte motivasyonun devamlılığı açısından amacın gerçekleştirilmesinde belirli bir şüphenin taşınması gerekmektedir (Snyder, 200b). Amacın sonucuna yönelen şüphe ve amacın birey için belirli düzeyde bir anlamının olması iki önemli kriter olarak değerlendirilmektedir (Synder, 200a).

Snyder (2002) tarafından pozitif amaç ve negatif amaç olarak iki biçimde amaç tanımı yapılmıştır. Pozitif amaç bir duruma sahip olmayı ya da sahip olma durumunu sürdürmeyi amaçlayan yapıya sahiptir. Yeni bir ev almak, ikinci eğitim öğretim senesinde okul birinciliğini devam ettirmek pozitif amaçlara örnek olarak gösterilebilir. İkinci amaç türü olan negatif amaçta ise olumsuz durumların önüne geçme, onları engelleme motivasyonu mevcuttur. Bu tip amaç, istenmeyen henüz ortada yokken eyleme dönüşebildiği gibi olumsuz sonucu erteleme ya da geciktirme doğrultusunda da kendisini gösterebilir.

2.3.2. Eyleme Geçme Güdüsü

Çok boyutlu umut kuramı dahilinde eyleme geçme güdüsü (agency) hedef yönelimli bireyin, hedefe ulaşma ve ulaşma yolunda belirlediği yol ve yöntemleri etkin kullanma potansiyeline dair geliştirdiği farkındalığı ifade etmektedir (Snyder, Rand ve Sigmon, 2002). Amaca ulaşma yolunda motivasyonel kaynağı oluşturan ve bireyin amaca yönelik düşüncelerini davranışa dökmesi hususunda tetikleyici işlevi

bulunan eyleme geçme güdüsü (agency), eylemlerin sürdürebilmesi adına da ihtiyaç duyulan i enerjidir (Barnum ve ark., 1998). “Agency”, eylemin başlamasını sağlamakla birlikte eylemin devamlılığında da rol oynar.

2.3.3. Amaca Yönelik Planlar

Umut kuramının iki temel öğesinden biri olan amaca yönelik plan/lar (pathways), hedefe yönelik olarak değerlendirilen ve bu değerlendirmeler sonucu kurgulanan eylem planlarını tanımlar (Snyder, 2005). Pathways tanımında bulunan eyleme dönük planların yanında kişinin planlamaya dair yeterliliğinin kendince değerlendirilmesini de ifade eder (Snyder ve ark., 2000a). Bir amacı bulunan ve eyleme geçme güdüsüne sahip olan bireyin amaca yönelik planlar oluşturma noktasında eksiklik yaşaması, bu husustaki yeteneklerini etkin bir biçimde değerlendirememesi, değişen Őartlar çerçevesinde planlarında uygun değişimler yapıp gncelleyememesi sonucunda birey motivasyonel anlamda düşüş yaşayarak amacından uzaklaşacaktır. Bu nedenle “Pathways thinking” olarak tanımlanan düşünme Őekli aracılığıyla bireyin Őimdiki zaman ve geleceği birlikte değerlendirerek olasılıkları belirlemesi ve mevcut planın çeşitli nedenlerden ötürü sekteye uğraması durumunda gündemine alacağı alternatif planlara sahip olması sürecin sağlıklı ilerlemesini ve amaca yönelik davranışların azalmamasını sağlayacaktır (Rand ve Chavens, 2009; Berg ve ark., 2008).

2.4. Araştırma Soruları

Mevcut araştırma, kendini sabotaj ve adil dünya inancı arasındaki ilişkide umudun rolünün incelenmesi amacı ile tasarlanmıştır. Bu amaçla bağlantılı olarak aşağıdaki alt problemlere çalışma çerçevesinde cevap aranmıştır.

2.4.1. Kendini sabotaj ve adil dünya inancı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2411. Kendini sabotaj ile genel adil dünya inancı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2412. Kendini sabotaj ile kişisel adil dünya inancı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

242. Umut ile kendini sabotaj ve adil dünya inancı arasında anlamlı ilişki bulunmakta mıdır?

- 2.4.2.2.** Umut ile kendini sabotaj arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
- 2.4.2.3.** Umut ile genel adil dünya inancı arasında anlamlı ilişki bulunmakta mıdır?
- 2.4.2.4.** Umut ile kişisel adil dünya inancı arasında anlamlı ilişki bulunmakta mıdır?
- 243.** Kendini sabotaj ile genel-kişisel adil dünya inancı arasındaki ilişkide umudun şartlı değişken olarak etkisi bulunmakta mıdır?
- 244.** Kişisel özellikler doğrultusunda kendini sabotaj düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 2.4.4.1.** Cinsiyete bağlı olarak kendini sabotaj anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 2.4.4.2.** Eğitim düzeyine bağlı olarak, Kendini sabotaj anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
- 2.4.4.3.** Annenin eğitim düzeyine bağlı olarak, kendini sabotaj anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
- 2.4.4.4.** Babanın eğitim düzeyine bağlı olarak, kendini sabotaj anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
- 2.4.4.5.** Algılanan gelir düzeyine bağlı olarak, kendini sabotaj anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
- 2.4.5.** Kişisel özellikler doğrultusunda genel adil dünya inancı anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 2.4.5.1.** Cinsiyete bağlı olarak, genel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
- 2.4.5.2.** Eğitim düzeyleri açısından, genel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
- 2.4.5.3.** Annenin eğitim düzeyi açısından, genel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
- 2.4.5.4.** Babanın eğitim düzeyi açısından, genel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
- 2.4.5.5.** Algılanan gelir düzeyleri açısından, genel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
- 2.4.6.** Kişisel özellikler doğrultusunda kendini sabotaj düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 2.4.6.1.** Cinsiyete bağlı olarak, kişisel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2.4.6.2 Eğitim düzeyleri açısından, kişisel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2.4.6.3. Annenin eğitim düzeyi açısından, kişisel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2.4.6.4. Babanın eğitim düzeyi açısından, kişisel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2.4.6.5. Algılanan gelir düzeyleri açısından, kişisel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2.4.7. Kişisel özellikler doğrultusunda umut düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?

2.4.7.1. Cinsiyete bağlı olarak, umut anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2.4.7.2. Eğitim düzeyleri açısından, umut anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2.4.7.3. Annenin eğitim düzeyi açısından, umut anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2.4.7.4. Babanın eğitim düzeyi açısından, umut anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2.4.7.5. Algılanan gelir düzeyleri açısından, umut anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Adil dünya inancı ile kendini sabotaj arasındaki anlamlı ilişkinin varlığını test etmek ve umut düzeyinin bu ilişkideki etkisini incelemek üzere oluşturulan araştırma, ilişkisel tarama modelinde anket yöntemi kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Tarama modeline sahip araştırmalarda birden fazla değişken arasındaki ilişki araştırılarak, tespit edilen ilişkiler aracılığıyla olası sonuçları tahmin etme yaklaşımı görülür (Karasar,2011).

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma örneklemini İstanbul İlinde ikamet eden 18 yaş üstü bireyler oluşturmakta olup rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya gönüllülük esası ile katılmayı kabul eden katılımcılara kartopu yöntemi ile ulaşılmış olup internet üzerinden veriler toplanmıştır. 399 katılımcının demografik değişkenlere ve kişisel özelliklere göre dağılımını gösteren Tablo 3.1. aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.1.Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	257	64,4
	Erkek	142	35,6
Yaş Aralığı	18-25	181	45,4
	26-35	149	37,3
	36-45	47	11,8
	46-55	21	5,3
	56-	1	0,3
	İlköğretim	14	3,5
Eğitim	Lise	67	16,8
	Üniversite	213	53,4
	Yüksek Lisans- Doktora	105	26,3
	Okuryazar değil	23	5,8
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar	31	7,8
	İlköğretim	190	47,6
	Lise	84	21,1
	Üniversite	66	16,5
	Yüksek Lisans-Doktora	5	1,3
	Okuryazar değil	6	1,5
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar	15	3,8
	İlköğretim	148	37,1
	Lise	113	28,3
	Üniversite	100	25,1
	Yüksek Lisans-Doktora	17	4,3
Algılanan Gelir Düzeyi	Yetersiz	33	8,3
	Orta Düzeyde	269	67,4
	İyi	97	24,3

Katılımcıların kişisel özelliklere göre dağılımına bakıldığında, %64,4'ünün (n=257) kadın ve %35,6'sının erkek (n=142) olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılanların %45,4'ü (n=181) 18-25 yaş aralığında, %37,3'ü (n=149) 26-35 yaş aralığında, %11,8'i (n=47) 36-45 yaş aralığında, %5,3'ü (n=21) 46-55 yaş aralığında, %0,3'ü (n=1) 56 yaşında veya daha büyüktür.

Katılımcıların eğitim düzeyi sorusuna verdiği yanıtlar, %3,5'inin (n=14) ilköğretim, %16,8'inin (n=67) lise, %53,4'ünün (n=213) üniversite, %26,3 (n=105) yüksek lisans-doktora şeklinde dağılım göstermektedir.

Araştırmaya katılanların annelerinin eğitim düzeyi, %5,8 (n=23) okur yazar olmayan, %7,8 (n=31) okuryazar, %47,6 (n=190) ilköğretim, %21,1 (n= 84) lise, %16,5 (n=66) üniversite, %1,3 (n=5) yüksek lisans-doktora olarak görülmektedir.

Araştırmaya katılanların babalarının eğitim düzeyi ise, %1,5 (n=6) okur yazar olmayan, %3,8 (n=15) okuryazar, %37,1 (n=148) ilköğretim, %28,3 (n= 113) lise, %25,1 (n=100) üniversite, %4,3 (n=17) yüksek lisans-doktora olarak görülmektedir.

Katılımcıların ailelerinin kendilerince algılanan gelir durumlarına bakıldığında, %8,3'ünün (n=33) yetersiz, %67,4'ünün (n=269), %24,3'ünün iyi gelir düzeyi algılamaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu (EK 1), Genel Adil Dünya İnancı Ölçeği (EK 2), Kişisel Adil Dünya İnancı Ölçeği (EK 3), Kendini Sabotaj Ölçeği (EK 4), Umut Ölçeği (EK 5), Beck Depresyon Envanteri (EK 6) araştırmada kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, katılımcıların yaş aralığı, eğitim düzeyleri, anne-baba eğitim düzeyleri, son olarak algıladıkları gelir durumu hakkında bilgi edinilmesi amacı ile araştırma çerçevesinde hazırlanmıştır.

3.3.2. Kendini Sabotaj Ölçeği

Yirmi beş maddeden oluşan ve tek boyutlu ölçme aracı olan Kendini Sabotaj Ölçeği (Self-Handicapping Scale), bireylerin sözel ve davranışsal kendini sabotaj stratejilerini ve düzeylerini değerlendirmek amacıyla sahip Likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçeğin Orijinal formu Jones ve Rhodewalt (1982) tarafından geliştirilmiştir.

Altılı Likert tipi olarak tasarlanan ölçeğin derecelendirmesinde “hiç katılmıyorum (1)”, “katılmıyorum (2)”, “kısmen katılmıyorum (3)”, “kısmen katılıyorum (4)”, “katılıyorum (5)” ve “tamamen katılıyorum (6)” ifadeleri kullanılmaktadır. Kendini sabotaj puanı elde ederken ölçekte bulunan maddelerden 3, 5, 6, 10, 13, 20, ve 23, numaralı olanlar ters kodlanmaktadır. Ters kodlanan maddeler

ile birlikte bütün maddelerin puanlarının toplamı kendini sabotaj puanını vermekte olup 25 ile 150 arasında olası puanlama elde etmek mümkündür. Puanlardaki yükseklik kendini sabotaj düzeyindeki yüksek eğilimi göstermektedir.

Türkçe uyarlaması Akın, Abacı, Akın (2010) tarafından yapılmış olan ölçekte “self-handicapping” terimi “kendini sabotaj” olarak uyarlanmıştır. Dilsel eşdeğerlik çalışması kapsamında 86 İngilizce öğretmeninden toplanan verilerden elde edilen bulgular sonucunda ölçeğin dilsel eşdeğerlik puanının .91 olduğu görülmüştür.

Üniversite öğrencisi 585 kişiden veri elde edilmiş olup test tekrar test güvenilirliğini tespit etmek amacı ile katılımcılardan 128 kişiden 3 haftalık süre sonunda tekrar veri toplanarak değerlendirilmiştir. Yapılan analizlerin sonucunda uyarlama çalışmasında Kendini Sabotaj Ölçeğinin test tekrar test güvenirlik katsayısının .94 ve iç tutarlılık güvenirlik katsayısının .90 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin uyum geçerliliği için ise 328 katılımcının verileri kullanılmıştır. Ölçek maddelerinin .34 ve .69 arasında değişen faktör yüküne sahip olduğu, uyum indeksi değerlerinin RMSEA = 037, NF1 = 98, CFI= .99, IFI = 99, RFI = 97, GFI = .97, AGFI = .94 şeklinde olduğu bulunmuştur. Çalışma sonucunda Kendini Sabotaj Ölçeği Türkçe formunun yeterli uyum değerlerine sahip ve güvenilir yapıda olduğu bulgulanmıştır. Mevcut araştırmada Cronbach’s Alpha değeri .694 olarak bulunmuştur.

3.3.3. Kişisel Adil Dünya İnancı Ölçeği

Orijinali Dalbert (1999) tarafından geliştirilen Kişisel Adil Dünya İnancı Ölçeği, bireylerin yaşadıkları dünyayı ne derece adaletli olarak değerlendirdiklerini ölçme amacı taşımaktadır. 7 maddeden oluşan bu kısa ölçek 5’li Likert tipi olacak şekilde tasarlanmıştır. Ölçek,(1)Tamamen katılıyorum, (2) Katılıyorum, (3) Biraz katılıyorum biraz katılmıyorum, (4) Katılmıyorum, (5) Tamamen karşıyım seçeneklerinden biri seçilerek yanıtlanır. Ölçeğin puanları ile kişisel adil dünya inancı düzeyi arasında negatif ilişki bulunmakta olup yüksek puan bulgusu düşük kişisel adil dünya inancını gösterir. Ölçek puanlaması 7 ile 35 arasında bir sonuç vermektedir.

Orijinal ölçeğin güvenirlik katsayısı .86 olarak bulgulanmıştır. Türkçeye uyarlama çalışması Göregenli (2003) tarafından yapılan Kişisel Adil Dünya İnancı

Ölçeği'nin güvenilirlik katsayısının .85 olduğu tespit edilmiştir. Mevcut araştırmada Cronbach Alpha değeri .873 bulunmuştur.

3.3.4. Genel Adil Dünya İnancı Ölçeği

Orjinali Dalbert tarafından 1987 yılında geliştirilen Genel Adil Dünya İnancı Ölçeği, bireylerin genel anlamda dünyayı ne derece adaletli olarak değerlendirdiklerini ölçme amacı taşımaktadır. 6 maddeden oluşan bu kısa ölçek 5'li Likert tipi olacak tasarlanmıştır. Ölçek,(1)Tamamen katılıyorum, (2) Katılıyorum, (3) Biraz katılıyorum biraz katılmıyorum, (4) Katılmıyorum, (5) Tamamen karşıyım seçeneklerinden biri seçilerek yanıtlanır. Ölçek puanlaması 6 ile 30 arasında bir sonuç vermektedir. Yüksek puan bulgusu düşük genel adil dünya inancını gösterir. Orijinal ölçeğin güvenilirlik katsayısı .78 olarak bulgulanmıştır. Türkçeye uyarlama çalışması Göregenli (2003) tarafından yapılan Genel Adil Dünya İnancı Ölçeği'nin güvenilirlik katsayısının .69 olduğu hesaplanmıştır. Mevcut araştırmada Cronbach Alpha değeri .789 bulunmuştur.

3.3.5. Umut Ölçeği (HOPE Scale)

Snyder ve ark. (1991) tarafından geliştirilen Umut Ölçeği 12 maddeden oluşan 4 dereceli 4'lü Likert tipi bir ölçektir. "Pathway" ve "Agency" olarak tanımlanan iki alt boyutu bulunan ölçek maddelerinden 4'ü umut ile ilgisi olmayan ifadeleri barındırmakta olup puanlamaya dahil edilmemektedir. 1-Kesinlikle katılmıyorum, 2-Kısmen katılmıyorum, 3-Kısmen katılıyorum, 4-Kesinlikle katılıyorum şeklinde derecelendirmeye sahip olan ölçekte 3,5, 6 ve 11. Maddeler dolgu maddeleridir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 32 en az puan 8'dir.

Umut Ölçeği'nin Türkçe diline uyarlama çalışması Akman ve Korkut (1993) tarafından yürütölmüştür. Yapılan çalışma sonucunda ölçeğin Türkçe uyarlamasının iç tutarlılık katsayısı .65, test tekrar test korelasyon katsayısı .66 olarak bulgulanmış olup Beck Depresyon Ölçeği ile korelasyon katsayısının -.32 olduğu tespit edilmiştir. Mevcut araştırmada Cronbach Alpha değeri .880 bulunmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 21 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Kendini sabotaj, umut, genel-kişisel adil dnya inanç dzeyleleri arasındaki ilişkileri değerlendirmek için Pearson Momentler arpımı Korelasyonu; cinsiyet faktörünün kendini sabotaj, umut, genel-kişisel adil dünya inanç dzeylelerine etkisinin incelenmesi için t testi; cinsiyet dışındaki kişisel özellikler açısından kendini sabotaj, umut, genel-kişisel adil dünya inanç dzeyleleri arasındaki farkın belirlenmesi için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve regresyon analizi kullanılmıştır.

4.BULGULAR

4.1. Kendini Sabotaj, Genel ve Kişisel Adil Dünya İnancı ve Umut arasındaki Korelasyonel ilişkileri

Kendini Sabotaj, Genel ve Kişisel Adil Dünya İnancı ve Umut arasındaki korelasyonel ilişkileri belirlemek üzere Pearson Korelasyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Değişkenler Arası Pearson Korelasyon Katsayıları

	Kişisel Adil Dünya İnancı (2)	Genel Adil Dünya İnancı (3)	Umut (4)
Kendini Sabotaj (1)	r= -,026 p=,606	r= -,007 p= ,892	r= -,256** p= ,000
Kişisel Adil Dünya İnancı (2)	-	r=,87** p= ,000	r= ,039 p= ,438
Genel Adil Dünya İnancı (3)	r=,87** p= ,000	-	r= ,042 p= ,402
Umut (4)	r= ,039 p= ,438	r= ,042 p= ,402	-

** p<,01

*p<,05

Tablo 4.1’deki değerler incelendiğinde;

Katılımcıların kendini sabotaj düzeyleri ile kişisel adil dünya inanç düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir (r = -,026, p>,05).

Katılımcıların kendini sabotaj düzeyleri ile genel adil dünya inanç düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($r = -0,007, p > ,05$).

Katılımcıların umut düzeyleri ile kendini sabotaj düzeyleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönde bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir ($r = -0,256, p < ,05$).

Katılımcıların genel adil dünya inanç düzeyleri ile kişisel adil dünya inanç düzeyleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir ($r = 0,876, p < ,05$).

Katılımcıların umut düzeyleri ile genel adil dünya inancı düzeyleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir ($r = 0,042, p > ,05$).

Katılımcıların umut düzeyleri ile kişisel adil dünya inancı düzeyleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir ($r = 0,039, p > ,05$).

4.2. Umudun, Genel -Kişisel Adil Dünya İnancı İle Kendini Sabotaj Arasındaki İlişkideki Şartlı Etkisine Yönelik Analizler

Umut değişkeninin, genel adil dünya inancı ile kendini sabotaj arasındaki ilişkideki şartlı etkisi hiyerarşik regresyon analizi ile incelenmiştir. Bulgular Tablo 4.2.'de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Umudun Genel Adil Dünya İnancı İle Kendini Sabotaj Arasındaki İlişkideki Şartlı Etkisine Yönelik Regresyon Analizi

	B	Ss	β
Model 1			
Sabit	19,828	1,617	
Kendini Sabotaj	,001	,02	,001
Model 2			
Sabit	18,575	2,186	
Kendini Sabotaj	,004	,021	,01
Umut	,041	,049	,044

Not: Model 1 için $R^2 = ,0$ ($p >,05$); Model 2 için $\Delta R^2 = ,002$ ($p >,05$).

Tablo incelendiğinde, umut değişkeninin kendini sabotaj ile genel adil dünya arasındaki ilişkide şartlı etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Umut değişkeninin, kişisel adil dünya inancı ile kendini sabotaj arasındaki ilişkideki şartlı etkisi hiyerarşik regresyon analizi ile incelenmiştir. Bulgular Tablo 4.3.'de sunulmuştur.

Tablo 4.3. Umudun Kişisel Adil Dünya İnancı İle Kendini Sabotaj Arasındaki İlişkideki Şartlı Etkisine Yönelik Regresyon Analizi

	B	Ss	β
Model 1			
Sabit	22,859	1,927	
Kendini Sabotaj	-,018	,024	-,038
Model 2			
Sabit	22,185	2,606	
Kendini Sabotaj	-,016	,025	-,034
Umut	,022	,058	,02

Not: Model 1 için $R^2 = ,038$ ($p >,05$); Model 2 için $\Delta R^2 = ,042$ ($p >,05$).

Tablo incelendiğinde, umut değişkeninin kendini sabotaj ile kişisel adil dünya arasındaki ilişkide şartlı etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

4.3. Kişisel Özelliklere Bağlı Olarak Kendini Sabotaj Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Bu bölümde, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve algılanan gelir durumu değişkenleri üzerinden katılımcıların kendini sabotaj düzeyleri arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak incelenmesiyle elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.3.1. Cinsiyete Bağlı Farklılıklar

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre farklılıklarının incelenmesi amacı ile kullanılan t-test sonucundan elde edilen bulgular Tablo 4.4.'te görülmektedir.

Tablo 4.4. Cinsiyet Grubuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyleri Farklılıklarına İlişkin t Testi Değerleri

	Grup	N	X	Ss	t	p
Kendini Sabotaj	Kadın	257	3,2875	,54253	-1,253	0,211
	Erkek	142	3,3580	,53097		

Tablo 4.4. incelendiğinde kadın ve erkek katılımcıların kendini sabotaj düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

4.3.2. Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.5.'de araştırmaya katılan bireylerin, eğitim düzeyine göre kendini sabotaj düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.6.'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.5. Eğitim Grubuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Kendini Sabotaj	İlköğretim	14	3,4914	3,7788
	Lise	67	3,34270	3,4731
	Üniversite	213	3,35	3,4241
	Yüksek Lisans- Doktora	105	3,1935	3,2928
	Toplam	399	3,3126	3,3656

Tablo 4.6. Eğitim Düzeyine Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeylerine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi Değerleri

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
Kendini Sabotaj	Gruplar arası	2,296	3	,765	2,67	0,047
	Grup içi	113,263	395	,287		
	Toplam	115,559	398			

Tablo 4.5.'te görüldüğü üzere, ANOVA sonucuna göre katılımcıların kendini sabotaj düzeyleri arasında eğitim durumları açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{3-395} = 2,67, p < 0,05$). Tablo 4.6.'daki ortalama değerler Yüksek lisans-doktora yapan grubun kendini sabotaj düzeylerinin tüm diğer gruplardan daha düşük düzeyde olduğunu göstermektedir.

4.3.3. Annenin Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.7.'de araştırmaya katılan bireylerin, anne eğitim düzeyine göre kendini sabotaj düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.8.'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.7. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Kendini Sabotaj	Okuryazar değil	23	3,2870	,43160
	Okuryazar	31	3,2142	,53362
	İlköğretim	190	3,3251	,54334
	Lise	84	3,3462	,54949
	Üniversite	66	3,2818	,56904
	Yüksek Lisans- Doktora	5	3,4080	,34106
	Toplam	399	3,3126	,53884

Tablo 4.8. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Kendini Sabotaj	Gruplar arası	,548	5	,110	,374	,866
	Grup içi	115,011	393	,293		
	Toplam	115,559	398			

Tablo 4.7.'de araştırmaya katılan bireylerin annelerinin eğitim durumuna göre kendini sabotaj düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.8.'de görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların kendini sabotaj düzeyleri arasında annelerin eğitim düzeyi açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($F_{5-393} = ,374, p>0,05$).

4.3.4. Babanın Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.9.'da araştırmaya katılan bireylerin, baba eğitim düzeyine göre kendini sabotaj düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.10.'da ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.9. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Kendini Sabotaj	Okuryazar değil	23	3,2870	,43160
	Okuryazar	31	3,2142	,53362
	İlköğretim	190	3,3251	,54334
	Lise	84	3,3462	,54949
	Üniversite	66	3,2818	,56904
	Yüksek Lisans-Doktora	5	3,4080	,34106
	Toplam	399	3,3126	,53884

Tablo 4.10. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Kendini Sabotaj	Gruplar arası	,278	5	,056	,190	,966
	Grup içi	115,281	393	,293		
	Toplam	115,559	398			

Tablo 4.9.'de araştırmaya katılan bireylerin babalarının eğitim durumuna göre kendini sabotaj düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.10.'da üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların kendini sabotaj düzeyleri arasında babaların eğitim düzeyi açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($F_{5-393} = ,190, p>0,05$).

4.3.5. Algılanan Gelir Durumuna Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.11.'de araştırmaya katılan bireylerin, algılanan gelir durumuna göre kendini sabotaj düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.12.'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.11. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Kendini Sabotaj	Yetersiz	33	3,4788	,46803
	Orta Düzeyde	269	3,3337	,54706
	İyi	97	3,1975	,52070
	Toplam	399	3,3126	,53884

Tablo 4.12. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Kendini Sabotaj Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Kendini Sabotaj	Gruplar arası	2,315	2	1,158	4,048	,018
	Grup içi	113,243	396	,286		
	Toplam	115,559	398			

Tablo 4.11.'de araştırmaya katılan bireylerin algılanan gelir durumlarına göre kendini sabotaj düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolatırılmış olup Tablo 4.12.'de görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların kendini sabotaj düzeyleri arasında algılanan gelir durumları açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{2-396} = 4,048$, $p < 0,05$).

$p < 0,05$ anlamlılık düzeyi ile Tukey testi uygulanarak araştırmaya katılım gösterenlerin kendini sabotaj düzeylerinin algılanan gelir durumlarına göre bulunan anlamlı farklılığın kaynağının, gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 3,4788$, $Ss = ,47$) ile gelir durumunu iyi olarak tanımlayan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 3,1975$, $Ss = ,52$) arasında bulunan anlamlı fark olduğu görülmüştür. Netice göz önünde bulundurularak, gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan bireylerin, gelir durumunu iyi olarak tanımlayan bireylere

nazaran daha yüksek kendini sabotaj puanlarına sahip olduğunu ifade etmek mümkündür.

4.4. Kişisel Özelliklere Bağlı Olarak Genel Adil Dünya İnancı Arasındaki Farklılıklar

Bu bölümde, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve algılanan gelir durumu değişkenleri üzerinden katılımcıların genel adil dünya inancı arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak incelenmesiyle elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.4.1. Cinsiyete Bağlı Farklılıklar

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre farklılıklarının incelenmesi amacı ile kullanılan t-test sonucundan elde edilen bulgular Tablo 4.13.'de görülmektedir.

Tablo 4.13. Cinsiyet Grubuna göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnancı Farklılıklarına İlişkin t Testi Tablosu

	Grup	N	X	Ss	T	P
Genel Adil	Kadın	257	3,3106	,82550	-.058	.953
Dünya İnancı	Erkek	142	3,3157	,84954		

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre farklılıklarının incelenmesi amacı ile kullanılan t-test sonucundan elde edilen bulgular incelendiğinde kadın ve erkek katılımcıların genel adil dünya inancı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

4.4.2. Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.14.'te araştırmaya katılan bireylerin, eğitim düzeyine göre genel adil dünya inancı puanlarının betimsel istatistikleri tablolştırılmış olup Tablo 4.15.'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.14. Eğitim Grubuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Genel Adil Dünya İnanıcı	İlköğretim	14	3,0714	1,08351
	Lise	67	3,0473	,86642
	Üniversite	213	3,2966	,80897
	Yüksek Lisans- Doktora	105	3,5460	,76812
	Toplam	399	3,3124	,83307

Tablo 4.15. Eğitim Grubuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Genel Adil Dünya İnanıcı	Gruplar arası	11,308	3	3,769		
	Grup içi	264,907	395	,671	5,620	,001
	Toplam	276,215	398			

Tablo 4.14.'te araştırmaya katılan bireylerin eğitim grubuna göre genel adil dünya inanç düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.15.'de görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların genel adil dünya inancı puanları arasında eğitim durumları açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{3-395} = 5,620$, $p < 0,01$).

Tukey testi uygulanarak araştırmaya katılım gösterenlerin genel adil dünya inanç düzeylerinin eğitim gruplarına göre bulunan anlamlı farklılığın kaynağının, eğitim durumu lise olan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 3,0473$, $Ss = ,86642$) ile eğitim durumu yüksek lisans- doktora olan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 3,5460$, $Ss = ,76812$) arasında bulunan anlamlı fark olduğu görülmüştür. Netice göz önünde bulundurularak, eğitim durumu yüksek lisans-doktora olan bireylerin eğitim durumu

lise olan bireylere nazaran daha yüksek genel adil dünya inancı puanlarına sahip olduğunu, dolayısıyla genel adil dünya inançlarının daha fazla olduğunu ifade etmek mümkündür.

4.4.3. Anne Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.16.'da araştırmaya katılan bireylerin, anne eğitim düzeyine göre genel adil dünya inancı puanlarının betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.17.'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.16. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Genel Adil Dünya İnanıcı	Okuryazar değil	23	3,0870	,81008
	Okuryazar	31	3,0054	,91640
	İlköğretim	190	3,2965	,81277
	Lise	84	3,3532	,83970
	Üniversite	66	3,4899	,83558
	Yüksek Lisans-Doktora	5	3,8333	,16667
	Toplam	399	3,3124	,83307

Tablo 4.17. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Genel Adil Dünya İnanıcı Düzeyi	Gruplar arası	7,715	5	1,543		
	Grup içi	268,500	393	,683	2,259	,048
	Toplam	276,215	398			

Tablo 4.16.'da araştırmaya katılan bireylerin annelerinin eğitim durumuna göre adil dünya inancının betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup, Tablo 4.17.'de görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların genel adil

dünya inancı puanları arasında annelerin eğitim düzeyi açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{5-393} = 2,259, p < 0,05$).

4.4.4. Babanın Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.18.'de araştırmaya katılan bireylerin, baba eğitim düzeyine göre genel adil dünya inancı puanlarının betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.19.'da ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.18. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Genel Adil Dünya İnanıcı	Okuryazar değil	23	3,0870	,81008
	Okuryazar	31	3,0054	,91640
	İlköğretim	190	3,2965	,81277
	Lise	84	3,3532	,83970
	Üniversite	66	3,4899	,83558
	Yüksek Lisans-Doktora	5	3,8333	,16667
	Toplam	399	3,3124	,83307

Tablo 4.19. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanıcı Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Genel Adil Dünya İnanıcı	Gruplar arası	5,485	5	1,097		
	Grup içi	270,730	393	,689	1,593	,161
	Toplam	276,215	398			

Tablo 4.18.'de araştırmaya katılan bireylerin babalarının eğitim durumuna göre genel adil dünya inancının betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.19.'da görüldüğü üzere katılımcıların genel adil dünya inancı arasında babaların

eğitim düzeyi açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($F_{5-393} = 1,593$, $p > 0,05$).

4.4.5. Algılanan Gelir Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.20.'de araştırmaya katılan bireylerin, algılanan gelir düzeyine göre genel adil dünya inancının betimsel istatistikleri tabloladıştırılmış olup Tablo 4.21.'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.20. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Genel Adil Dünya İnanı	Yetersiz	33	3,7576	,69857
	Orta Düzeyde	269	3,2726	,85253
	İyi	97	3,2715	,78185
	Toplam	399	3,3124	,83307

Tablo 4.21. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Genel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Genel Adil Dünya İnanı	Gruplar arası	7,128	2	3,564		
	Grup içi	269,087	396	,680	5,245	,006
	Toplam	276,215	398			

Tablo 4.20'de araştırmaya katılan bireylerin algılanan gelir durumlarına göre genel adil dünya inancının betimsel istatistikleri tabloladıştırılmış olup, Tablo 4.21.'de görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların genel adil dünya inancı puanları arasında algılanan gelir durumları açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{2-396} = 5,245$, $p < 0,05$).

$p < 0,05$ anlamlılık düzeyi ile Tukey testi uygulanarak araştırmaya katılım gösterenlerin genel adil dünya inancının, algılanan gelir durumlarına göre bulunan

anlamli farklıliğın iki kaynağının bulunduğu tespit edilmiştir. Buna göre, gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 3,7576$, $Ss = ,70$) ile gelir durumunu iyi olarak tanımlayan katılımcıların puanları ($\bar{x} = 3,2715$, $Ss = ,78$) arasında ve gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 3,7576$, $Ss = ,70$) ile gelir durumunu orta düzey olarak tanımlayan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 3,2726$, $Ss = ,85$) arasında anlamlı fark olduğu grlmştir. Netice göz önünde bulundurularak, gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan bireylerin, gelir durumunu iyi ve orta düzey olarak tanımlayan bireylere nazaran daha yüksek genel adil dünya inancı puanlarına sahip olduğunu ifade etmek mümkündür.

4.5. Kişisel zelliklere Bağlı Olarak Kişisel Adil Dünya İnanıcı Arasındaki Farklılıklar

Bu bölümde, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve algılanan gelir durumu değişkenleri üzerinden katılımcıların kişisel adil dünya inancı arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak incelenmesiyle elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.5.1. Cinsiyete Bağlı Farklılıklar

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre farklılıklarının incelenmesi amacı ile kullanılan t-test sonucundan elde edilen bulgular Tablo 4.22.'de görülmektedir.

Tablo 4.22. Cinsiyet Grubuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanıcı Farklılıklarına İlişkin t Testi Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss	T	P
Kişisel Adil	Kadın	257	6,43459	1,522469	1,112	0,267
Dünya İnanıcı	Erkek	142	6,26261	1,397785		

Tablo incelendiğinde kadın ve erkek katılımcıların kişisel adil dünya inanç düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

4.5.2. Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.23.'de araştırmaya katılan bireylerin, eğitim düzeyine göre kişisel adil dünya inancı puanlarının betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.24.'te ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.23. Eğitim Grubuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Kişisel Adil Dünya İnanıcı	İlköğretim	14	5,85786	1,881551
	Lise	67	6,02776	1,520617
	niversite	213	6,33756	1,481393
	Yüksek Lisans- Doktora	105	6,73533	1,322699
	Toplam	399	6,37338	1,479828

Tablo 4.24. Eğitim Grubuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Kişisel Adil Dünya İnanıcı	Gruplar arası	25,753	3	8,584	4,009	,008
	Grup içi	845,824	395	2,141		
	Toplam	871,577	398			

Tablo 4.23.'de araştırmaya katılan bireylerin eğitim grubuna göre kişisel adil dünya inanç puanlarının betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.24'te görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların kişisel adil dünya inancı arasında eğitim durumları açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{3-395} = 4,009$, $p < 0,01$).

$p < 0,05$ anlamlılık düzeyi ile Tukey testi uygulanarak araştırmaya katılım gösterenlerin kişisel adil dünya inanç düzeyleri arasında eğitim gruplarına göre bulunan anlamlı farklılığın kaynağının, eğitim durumu lise olan katılımcılarının

puanları ($\bar{x} = 6,33756$, $Ss = 1,52$) ile eğitim durumu yüksek lisans- doktora olan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 6,73533$, $Ss = 1,32$) arasında bulunan anlamlı fark olduğu görülmüştür. Netice göz önünde bulundurularak, eğitim durumu yüksek lisans-doktora olan bireylerin eğitim durumu lise olan bireylere nazaran daha yüksek kişisel adil dünya inancı puanlarına sahip olduğunu, dolayısıyla kişisel adil dünya inançlarının daha fazla olduğunu ifade etmek mümkündür.

4.5.3. Anne Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.25.'de araştırmaya katılan bireylerin, anne eğitim düzeyine göre kişisel adil dünya inancı puanlarının betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.26.'da ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.25. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Kişisel Adil Dünya İnancı	Okuryazar değil	23	5,85043	1,427307
	Okuryazar	31	5,75581	1,665308
	İlköğretim	190	6,42363	1,474024
	Lise	84	6,44548	1,425428
	Üniversite	66	6,57000	1,464516
	Yüksek Lisans- Doktora	5	6,89200	,694745
	Toplam	399	6,37338	1,479828

Tablo 4.26. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Kişisel Adil Dünya İnancı	Gruplar arası	22,926	5	4,585		
	Grup içi	848,651	393	2,159	2,123	,062
	Toplam	871,577	398			

Tablo 4.25.'de araştırmaya katılan bireylerin annelerinin eğitim durumuna göre kişisel adil dünya inanç düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.26.'da grldği üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların kişisel adil dünya inanç düzeyleri arasında anne eğitim düzeyi açısından anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir ($F_{5-393} = 2,123, p > 0,05$).

4.5.4. Babanın Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.27.'de araştırmaya katılan bireylerin, baba eğitim düzeyine göre kişisel adil dünya inancı puanlarının betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.28.'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.27. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Kişisel Adil Dünya İnancı	Okuryazar değil	23	5,85043	1,427307
	Okuryazar	31	5,75581	1,665308
	İlköğretim	190	6,42363	1,474024
	Lise	84	6,44548	1,425428
	niversite	66	6,57000	1,464516
	Yüksek Lisans- Doktora	5	6,89200	,694745
	Toplam	399	6,37338	1,479828

Tablo 4.28. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Kişisel Adil Dünya İnancı	Gruplar arası	7,628	5	1,526		
	Grup içi	863,949	393	2,198	,694	,628
	Toplam	871,577	398			

Tablo 4.27.'de araştırmaya katılan bireylerin babalarının eğitim durumuna göre kişisel adil dünya inanç düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.28.'de görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların kişisel adil dünya inanç düzeyleri arasında babaların eğitim düzeyi açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($F_{5-393} = ,694$, $p>0,05$).

4.5.5. Algılanan Gelir Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.29.'da araştırmaya katılan bireylerin, algılanan gelir düzeyine göre kişisel adil dünya inancının betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.30.'da ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.29. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Kişisel Adil Dünya İnanıcı	Yetersiz	33	7,09030	1,523408
	Orta Düzeyde	269	6,32900	1,506860
	İyi	97	6,25258	1,330248
	Toplam	399	6,37338	1,479828

Tablo 4.30. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Kişisel Adil Dünya İnanç Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Kişisel Adil Dünya İnanıcı	Gruplar arası	18,907	2	9,453		
	Grup içi	852,670	396	2,153	4,390	,013
	Toplam	871,577	398			

Tablo 4.29.'da araştırmaya katılan bireylerin algılanan gelir durumlarına göre kişisel adil dünya inanç düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.30.'da ise görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların

kişisel adil dünya inanç düzeyleri arasında algılanan gelir durumları açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{2-396} = 5,245, p < 0,05$).

$p < 0,05$ anlamlılık düzeyi ile Tukey testi uygulanarak araştırmaya katılım gösterenlerin kişisel adil dünya inanç düzeylerinin algılanan gelir durumlarına göre bulunan anlamlı farklılığın iki kaynağının bulunduğu tespit edilmiştir. Buna göre, gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 7,09030, Ss = 1,52$) ile gelir durumunu iyi olarak tanımlayan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 6,25258, Ss = 1,33$) arasında ve gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 7,09030, Ss = 1,52$) ile gelir durumunu orta düzey olarak tanımlayan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 6,32900, Ss = 1,50$) arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Netice göz önünde bulundurularak, gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan bireylerin, gelir durumunu iyi ve orta düzey olarak tanımlayan bireylere nazaran daha yüksek kişisel adil dünya inancı puanlarına sahip olduğunu ifade etmek mümkündür.

4.6. Kişisel Özelliklere Bağlı Olarak Umut Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Bu bölümde, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve algılanan gelir durumu değişkenleri üzerinden katılımcıların umut düzeyleri arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak incelenmesiyle elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.6.1. Cinsiyete Bağlı Farklılıklar

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre farklılıklarının incelenmesi amacı ile kullanılan t-test sonucundan elde edilen bulgular Tablo 4.31.'de görülmektedir.

Tablo 4.31. Cinsiyet Grubuna göre Katılımcıların Umut Düzeyi Farklılıklarına İlişkin t Testi Tablosu

	Grup	N	X	Ss	T	P
Umut Düzeyi	Kadın	257	3,04132	,662623	1,731	0,084
	Erkek	142	2,92246	,646019		

Tablo incelendiğinde kadın ve erkek katılımcıların umut düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

4.6.2. Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.32.'de araştırmaya katılan bireylerin, eğitim düzeyine göre umut düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolştırılmış olup Tablo 4.33.'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.32. Eğitim Grubuna göre Katılımcıların Umud Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Umut	İlköğretim	14	2,98429	,673278
	Lise	67	2,78418	,877578
	Üniversite	213	3,00014	,590925
	Yüksek Lisans- Doktora	105	3,13581	,594261
	Toplam	399	2,99902	,658418

Tablo 4.33. Eğitim Grubuna göre Katılımcıların Umud Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Umut	Gruplar arası	5,060	3	1,687	3,978	,008
	Grup içi	167,478	395	,424		
	Toplam	172,539	398			

Tablo 4.32.'de araştırmaya katılan bireylerin eğitim grubuna göre umut düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolştırılmış olup Tablo 4.33.'te görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların umud düzeyleri arasında eğitim durumları açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{3-395} = 3,978$, $p < 0,01$).

$p < ,05$ anlamlılık düzeyi ile Dunnet T3 testi uygulanarak araştırmaya katılım gösterenlerin umut düzeyleri arasındaki eğitim gruplarına göre bulunan anlamlı farklılığın kaynağının, eğitim durumu lise olan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 2,78418$, $Ss = ,88$ ile eğitim durumu yüksek lisans- doktora olan katılımcılarının puanları ($\bar{x} = 3,13581$, $Ss = ,59$) arasında bulunan anlamlı fark olduğu görülmüştür. Netice göz önünde bulundurularak, eğitim durumu yüksek lisans-doktora olan bireylerin eğitim durumu lise olan bireylere nazaran daha yüksek umut inancı puanlarına sahip olduğunu, dolayısıyla umut düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmek mümkündür.

4.6.3. Anne Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.34.'te araştırmaya katılan bireylerin, anne eğitim durumuna göre umut düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.35.'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.34. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
Umut	Okuryazar değil	23	2,92087	,679050
	Okuryazar	31	2,94226	,713885
	İlköğretim	190	3,00632	,658576
	Lise	84	3,02643	,711184
	Üniversite	66	2,98924	,566569
	Yüksek Lisans- Doktora	5	3,10200	,691788
	Toplam	399	2,99902	,658418

Tablo 4.35. Anne Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
	Gruplar arası	,373	5	,075		
Umut	Grup içi	172,166	393	,438	,170	,973
	Toplam	172,539	398			

Tablo 4.34.'te araştırmaya katılan bireylerin annelerinin eğitim durumuna göre umut düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.35.'de görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların umut düzeyleri arasında annelerin eğitim düzeyi açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($F_{5-393} = ,170, p>0,05$).

4.6.4. Baba Eğitim Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.36.'da araştırmaya katılan bireylerin, baba eğitim durumuna göre umut düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.37.'de ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.36. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
	Okuryazar değil	6	3,02500	,514927
	Okuryazar	15	2,97667	,777419
	İlköğretim	148	2,95176	,688844
Umut	Lise	113	3,04646	,632093
	Üniversite	100	3,02040	,632684
	Yüksek Lisans- Doktora	17	2,98000	,705957
	Toplam	399	2,99902	,658418

Tablo 4.37. Baba Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
	Gruplar arası	,648	5	,130		
Umut	Grup içi	171,891	393	,437	,296	,915
	Toplam	172,539	398			

Tablo 4.36.'da araştırmaya katılan bireylerin babalarının eğitim durumuna göre umut düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.37'de görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların umut düzeyleri arasında babaların eğitim düzeyi açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($F_{5-393} = ,296, p>0,05$).

4.6.5. Algılanan Gelir Düzeyine Bağlı Farklılıklar

Tablo 4.38.'de araştırmaya katılan bireylerin, algılanan gelir düzeyine göre umut düzeylerinin betimsel istatistikleri tablolaştırılmış olup Tablo 4.39.'da ise tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 4.38. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Tablosu

	Grup	N	\bar{X}	Ss
	Yetersiz	33	2,98424	,661655
Umut	Orta Düzeyde	269	2,96416	,629073
	İyi	97	3,10072	,729841
	Toplam	399	2,99902	,658418

Tablo 4.39. Algılanan Gelir Durumuna Göre Katılımcıların Umut Düzeyi Farklılıklarını İnceleyen Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
	Gruplar arası	1,337	2	,669		
Umut	Grup içi	171,202	396	,432	1,547	,214
	Toplam	172,539	398			

Tablo 4.38.'de araştırmaya katılan bireylerin algılanan gelir durumlarına göre umut düzeylerinin betimsel istatistikleri tablollaştırılmış olup Tablo 4.39.'da görüldüğü üzere uygulanan ANOVA testi sonucuna göre katılımcıların umut düzeyleri arasında algılanan gelir durumları açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($F_{2-396} = 1,547, p > 0,05$).

5.SONUÇ

Bu araştırmada kendini sabotaj ve adil dünya inancı arasındaki ilişkide umudun rolünün ve cinsiyet, yaş , eğitim düzeyi, ebeveyn eğitim düzeyleri, algılanan gelir durumu değişkenlerinin etkisi incelenmiştir. Tablo.5.1’de, araştırma soruları çerçevesinde değişkenleri arasında yapılan analiz sonuçları özetlenmiştir

5.1. Araştırma Soruları Çerçevesinde Elde Edilen Bulgular

Araştırma Sorusu	Elde edilen Bulgu	Ek Açıklamalar
Kendini sabotaj ve genel adil dünya inancı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?	Hayır	-
Kendini sabotaj ile kişisel adil dünya inancı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?	Hayır	
Umut ile kendini sabotaj arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?	Evet	Negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır.
Umut ile genel adil dünya inancı arasında anlamlı ilişki bulunmakta mıdır?	Hayır	
Umut ile kişisel adil dünya inancı arasında anlamlı ilişki bulunmakta mıdır?	Hayır	
Kendini sabotaj ile genel-kişisel adil dünya inancı arasındaki ilişkide umudun şartlı değişken olarak etkisi bulunmakta mıdır?	Hayır	
Cinsiyete bağlı olarak kendini sabotaj anlamlı farklılık göstermekte midir?	Hayır	

Eğitim düzeyine bağlı olarak, kendini sabotaj anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Evet	Eğitim durumu yüksek lisans-doktora olan kişilerin daha az kendini sabotaj stratejisi kullandığı görülmüştür.
Annenin eğitim düzeyine bağlı olarak, kendini sabotaj anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	
Babanın eğitim düzeyine bağlı olarak, kendini sabotaj anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	
Algılanan gelir düzeyine bağlı olarak, kendini sabotaj anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Evet	Gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan kişilerin iyi olarak tanımlayanlara göre daha fazla kendini sabotaj stratejisi kullandığı görülmüştür.
Cinsiyete bağlı olarak, genel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	
Eğitim düzeyleri açısından, genel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Evet	Eğitim durumu yüksek lisans- doktora olan kişilerin lise olan kişilere göre daha yüksek genel adil dünya inancına sahip olduğu görülmüştür.
Annenin eğitim düzeyi açısından, genel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Evet	Anne eğitim durumu yüksek lisans- doktora olan kişilerin daha yüksek genel adil dünya inancına sahip olduğu görülmüştür.
Babanın eğitim düzeyi açısından, genel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	
Algılanan gelir düzeyleri açısından,	Evet	Gelir durumunu yetersiz

genel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?		olarak tanımlayan kişilerin yüksek ve orta düzey olarak tanımlayanlara kıyasla daha yüksek genel adil dünya inancına sahip olduğu görülmüştür.
Cinsiyete bağlı olarak, kişisel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	
Eğitim düzeyleri açısından, kişisel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Evet	Eğitim durumu yüksek lisans- doktora olan kişilerin lise olan kişilere göre daha yüksek kişisel adil dünya inancına sahip olduğu görülmüştür.
Annenin eğitim düzeyi açısından, kişisel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	
Babanın eğitim düzeyi açısından, kişisel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	
Algılanan gelir düzeyleri açısından, kişisel adil dünya inancı anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Evet	Gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan kişilerin yüksek ve orta düzey olarak tanımlayanlara kıyasla daha yüksek kişisel adil dünya inancına sahip olduğu görülmüştür.
Cinsiyete bağlı olarak, umut anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	
Eğitim düzeyleri açısından, umut anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Evet	Eğitim durumu yüksek lisans- doktora olan kişilerin lise olan kişilere göre umut düzeyinin daha yüksek olduğu

		görülmüştür.
Annenin eğitim düzeyi açısından, umut anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	
Babanın eğitim düzeyi açısından, umut anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	
Algılanan gelir düzeyleri açısından, umut anlamlı farklılıklar göstermekte midir?	Hayır	

Bu bölümde edinilen bulgulardan yola çıkılarak oluşturulan sonuç ve ardından öneriler bulunmaktadır.

5.1.Sonuç

1. Elde edilen bulgular sonucunda kendini sabotaj düzeyi ile kişisel-genel adil dünya inancı arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı görülmüştür. Aynı şekilde adil dünya inancı ile kendini sabotaj arasındaki ilişkide umudun bir değişken olarak etkisinin bulunmamaktadır.

2. Bununla birlikte kendini sabotaj ile umut düzeyi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Umut düzeyi yüksek olan bireylerin kendini sabotaj stratejilerini daha az tercih ettikleri görülmüştür. Snyder'in (1994) umut kavramsallaştırmasına göre amaç, amaca yönelik kurgulanan planlar, eyleme yönelik motivasyon unsurlarının birleşimlerinden oluşan bilişsel bir sistem olan umut bireylerin eylem sonucuna yönelik algıladıkları belirsizliği azaltarak ve içsel motivasyon sayesinde yeterlilik duygusunu arttırarak kendini sabotajı azalttığı düşünülebilir.

3. Yaş ve cinsiyet farklılıklarının kendini sabotaj, adil dünya inancı ve umut düzeylerine etkisinin bulunmadığı saptanmıştır. Bununla birlikte eğitim düzeyinin kendini sabotaj, adil dünya inancı ve umut düzeylerini anlamlı yönde farklılaştırdığı

tespit edilmiştir. Bulgular incelendiğinde, eğitim düzeyi ile kendini sabotaj arasında negatif ilişkide, bununla birlikte umut ve adil dünya inancı ile pozitif ilişkide olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin diğerlerine nazaran daha az kendini sabotajı tercih ettiği ve daha yüksek adil dünya inancına ve umuda sahip olduğu bulunmuştur. Bu sonucun, eğitim düzeyinin kişinin öz yeterlilik hissini geliştirmesine, sonuca ulaşma noktasında davranış repertuarlarını arttırmasına, çözüm arayış pratiklerini çoğaltmasına bağlı olduğu düşünülebilir.

4. Baba eğitim düzeyinin, kendini sabotaj, adil dünya inancı ve umut düzeylerine anlamlı etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Anne eğitim düzeyinin ise sadece genel adil dünya inancını anlamlı olarak farklılaştırdığı bulunmuştur.

5. Algılanan gelir düzeyinin, kendini sabotaj ve adil dünya inancını anlamlı olarak farklılaştırdığı, bununla birlikte umut ile bir ilişkisinin bulunmadığı saptanmıştır. Gelir durumunu yetersiz olarak tanımlayan bireylerin iyi olarak tanımlayana göre kendini sabotaj davranışı sergiledikleri görülmüştür. Ayrıca yetersiz gelir durumu algısı bulunan bireylerin, iyi ve orta gelir durumu algısı olanlara göre daha fazla genel ve kişisel adil dünya inancı olduğu bulunmuştur.

5.2. Öneriler

Umut ve kendini sabotaj düzeyi ilişkisi dinamize eden nedenlerin incelenmesinin kendini sabotaj kavramını anlamlandırmaya hizmet edeceği düşünülmektedir.

Eğitim düzeyi ve algılanan gelir düzeyinin kendini sabotaj ve adil dünya inancına tesirinin kapsamlı bir araştırma modeli ile incelenmesinin sosyal psikoloji literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Abacı, R. ve Akın, A. (2011). *Kendini Sabotaj*. Ankara: Pegem Akademi.
- Adler, A. (1929). *Problems of Neurosis: A Book of Case Histories*. London: Kegan, Paul, Trench, Truebner.
- Adler, A. (2005). *Bireysel Psikolojinin Kuramı ve Uygulaması* (çev. Ali Kılıçlıoğlu). İstanbul: Say Yayınları.
- Akın, A., Abacı, R. ve Akın, Ü. (2010). Kendini Sabotaj Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *16. Ulusal Psikoloji Kongresi*, 14-17 Nisan, Mersin.
- Akman, Y. ve Korkut, F. (1993). Umut ölçeği üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 193-202.
- Anlı, G. (2011). *Kendini Sabotaj ile Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Sakarya.
- Arkin, R. M. ve Baumgardner, A. H. (1985). Self- Handicapping. In J. H. Harvey ve G. Weary (Eds), *Attribution Basic Issues and Applications* (169-202). New York: Academic Press.
- Baumgardner, A. H., Lake, E. A., & Arkin, R. M. (1985). Claiming mood as a self-handicap: The influence of spoiled and unspoiled public identities. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 11, 349–357.
- Bazerman, M. H., White, S. B. ve Lowenstein, G. F. (1995). Perceptions of fairness in interpersonal and individual choice situations. *Current Directions in Psychological Science*, 4, 39–42.
- Berg, C. J., Snyder, C. R., & Hamilton, N. (2008). The effectiveness of a hope intervention in coping with cold pressor pain. *Journal of Health Psychology*, 13(6), 804-809.

- Berglas, S., & Jones, E. E. (1978). Drug choice as a self-handicapping strategy in response to noncontingent success. *Journal of Personality and Social Psychology*, 36(4), 405-417.
- Cox, C. B. ve Giuliano, T. A (1999). Constructing obstacles vs. making excuses: Examining perceivers' reactions to behavioral and self reported self-handicapping. *Journal of Social Behavior and Personality*, 14(3), 419-433.
- Dalbert, C. (1997). Coping with an unjust fate: The case of structural unemployment. *Social Justice Research; Special Issue "Job Loss, Unemployment and Social Injustices"*, 10, 175-189.
- Dalbert, C. (1998). Belief in a just world, well-being, and coping with an unjust fate. L.Montada ve M.J. Lerner (Eds.), *Responses to victimizations and belief in a just world* (ss. 87-105). New York: Plenum Press.
- Dalbert, C. (1999). The world is more just for me than generally: About the personal belief in a just world scale's validity. *Social Justice Research*, 12, 79-98.
- Dalbert, C. (2002). Beliefs in a just world as a buffer against anger. *Social Justice Research*, 15, 123-145.
- Degree, C. E., & Snyder, C. R. (1985). Adler's Psychology (of use) today: Personal history of traumatic life events as a self-handicapping strategy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48(6), 1512-1519.
- Coşgun, E. (2010). Suça yönelen ergenlerde, çocukluk döneminde örseleyici yaşantılara maruz kalma düzeyi ile adil dünya inancı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Ankara.
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7, 117-140.

- Fritz, H. (1958). *The psychology of interpersonal relations*. New York:Wiley
- Furnham, A. & Procter, E. (1989). Belief in a just world: Review and critique of the individual difference literature. *British Journal of Social Psychology*, 28,365–384.
- Gatewood, E. J., Shaver, K. G., ve Gartner, W. B. (1995). A longitudinal study of cognitive factors influencing start-up behaviors and success at venture creation. *Journal of business venturing*, 10(5), 371-391.
- Göregenli, M. (2003). Şiddet, Kötü Muamele ve İşkenceye İlişkin Değerlendirmeler, Tutumlar ve Deneyimler. İşkencenin Önlenmesinde Hukukçuların RolüProjesi Raporu. İzmir: İzmir Barosu Yayınları.
- Hanson, J. S. (2004). *When is the exam again? The relationship between event, anxiety, and self-handicapping*. Yayınlanmamış doktora tezi. Washington University.
- Hirt, E. R., Deppe, R. K., & Gordon, L. J. (1991). Self-reported versus behavioral self-handicapping: Empirical evidence for a theoretical distinction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(6), 981.
- Janoff-Bulman, R. & Berg, M. (1998). Disillusionment and the creation of value: From traumatic loss to existential gains. J. Harvey (Ed.) *Perspectives on Loss: A Sourcebook*. Washington, DC: Taylor & Francis.
- Jones, E. E., & Berglas, S. (1978). Control of attributions about the self through self-handicappingstrategies: The appeal of alcohol and the role of underachievement. *Personality and SocialPsychology Bulletin*, 4, 200–206.
- Jones, E. E., & Rhodewalt, F. (1982). *The Self-Handicapping Scale*. (Available from FrederickRhodewalt, Department of Psychology, University of Utah, Salt Lake City, UT 84112).

- Jost, J. T. ve Banaji, M. R. (1994). The Role of Stereotyping in System Justification and the Production of False Consciousness, *British Journal of Social Psychology*, 33(1), 1-27.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). Yeni insan ve insanlar (10. baskı). *İstanbul: Evrim Yayınevi*.
- Kay, A. C., Jost, J. T. ve Young, S. (2005). Victim Derogation And Victim Enhancement As Alternate Routes To System Justification. *Psychological Science*, 16, 240-246.
- Kelley, H. H. (1972). The processes of causal attribution. *American Psychologist*, 28, 107-128.
- Kolditz, T. A., & Arkin, R. M. (1982). An impression management interpretation of the selfhandicappingstrategy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(3), 492-502.
- Lay, C., Knish, S., & Zanna, R. (1992). Self-handicappers and procrastinators: A comparison of their practice behavior prior to an evaluation. *Journal of Research in Personality*, 26, 242–257.
- Leary, M. R. ve Sheppard, J. A. (1986). Behavioral Self-Handicaps Versus Self-Reported Self-Handicaps: A Conceptual Note. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1265-1268.
- Lerner, M. J. (1980). *The Belief In A Just World: A Fundamental Delusion*. New York: Plenum Press.
- Lipkus, I. & Siegler, I. (1993). The belief in a just world and perceptions and discrimination, *J. of Psychology*, 127, 465-474.

- Luginbuhl, J., & Palmer, R. (1991). Impression management aspects of self-handicapping: Positive and negative effects. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17(6), 655-662.
- Mccrea, S. M. ve Hirt, E. R. (2001). The Role of Ability Judgments In Self-Handicapping. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27, 1378-1389.
- Oldmeadow, J. ve Fiske, S. T. (2007). System-Justifying Ideologies Moderate Status: Competence Stereotypes: Roles for Belief In A Just World And Social Dominance Orientation. *European Journal of Social Psychology*, 37(6), 1135–1148.
- Otto, K., Boos, A., Dalbert, C., Schöps, D., & Hoyer, J. (2006). Posttraumatic symptoms, depression, and anxiety of flood victims: The impact of the belief in a just world. *Personality and Individual Differences*, 40, 1075-1084.
- Otto, K. & Dalbert, C. (2005). Belief in a just world and its function for young prisoners. *Journal of Research in Personality*, 39, 559–573.
- Rhodewalt, F. (1990). Self-Handicappers: Individual Differences In The Preference For Anticipatory Self-Protective Acts. In R. L. Higgins, C. R. Snyder ve S. Berglas (Eds.). *Self-Handicapping: The Paradox That Isn't* (s. 69-106). New York: Plenum Press.
- Rhodewalt, F. ve Vohs, K. (2005). Defensive Strategies, Motivation, and The Self: A Self-Regulatory Process View. In A. J. Elliot ve C.S. Dweck (Eds.), *Handbook of Competence and Motivation* (548-565). New Guilford Press.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological monographs: General and applied*, 80(1), 1.
- Rotter, J. B. (1975). Some problems and misconceptions related to the construct of internal versus external control of reinforcement. *Journal of consulting and clinical psychology*, 43(1), 56.

- Pittinsky, T. L. ve Matic, T. (2005). Global Bystander Non-intervention: Cross-level Insights on Cross-national Helping. Faculty Research Working Papers Series. John F. Kennedy School of Government or Harvard University.
- Rand , Kevin L. ve Chavens, Jennifer S. (2009), "Hope Theory" , Snyder, Charles R. VeLopez, Shane J. (Eds.), Oxford Handbook of Positive Psychology, 1. Baskı içinde(323-335), New York: Oxford University Press.
- Ryska, T. A. (2002). Effects of situational self-handicapping and state self-confidence on the physical performance of young participants. *Psychological Record*, 52, 461-478.
- Shepperd, J. A., & Arkin, R.M. (1991). Behavioral other-enhancement: Strategically obscuring the link between performance and evaluation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60,79-88.
- Smith, T. W., Snyder, C. R., & Handelsman, M. M. (1982). On the self-serving function of an academic wooden leg: Test anxiety as a self-handicapping strategy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42(2), 314-321.
- Smith, T. W, Snyder, C. R., & Perkins, S. C. (1983). The self-serving function of hypochondriacal complaints physical symptoms as self-handicapping strategies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44(4), 787-797.
- Snyder, C. R. ve Smith, T. W.(1982). Symptoms As Self-Handicapping Strategies: The Virtues of Old Wine In A New Bottle. In G. Weary ve H. L. Mirels (Eds.), *Integrations of Clinical and Social Psychology* (s. 104-127). New York: Oxford University Press.
- Snyder, C. R. (1989). Reality negotiation: From excuses to hope and beyond. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 8(2), 130-157.

- Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., & Sigmon, S. T. (1991). The will and the ways: Development and validation of an individual differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(4), 570-585.
- Snyder, C. R. (1994). *The psychology of hope: You can get there from here*. New York: Free.
- Snyder, C. R. (1995). Conceptualizing, measuring and nurturing hope. *Journal of Counseling & Development*, 73(1), 355-360.
- Snyder, C. R., Feldman, D. B., Taylor, J. D., Schroeder, L. L., & Adams, V. H. (2000a). The roles of hopeful thinking in preventing problems and enhancing strengths. *Applied and Preventive Psychology*, 9(4), 249-269.
- Snyder, C. R., Ilardi, S. S., Cheavens, J., Michael, S. T., Yamhure, L., & Sympson, S. (2000b). The role of hope in cognitive-behavior therapies. *Cognitive therapy and Research*, 24(6), 747-762.
- Snyder, C. R., Feldman, B. D., Shorey, H. S., & Rand, K. L. (2002a). Hopeful choices: A school counselor's guide to hope theory. *Professional School Counseling*, 5(5), 298-307.
- Snyder, C. R., Rand, K. L., & Signom, D. R. (2002b). Hope theory: A member of the positive psychology family. In C. R. Snyder and S. J. Loper (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 257-276), New York: Oxford.
- Snyder, C. R. (2005). Teaching: The lessons of hope. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(1), 72-84.
- Solomon, K. L. (1997). *Self handicapping as treat regulation*. Yayınlanmamış doktora tezi, University New York at Buffalo.

Tarhan, S. (2012). Umudun özyeterlik, algılanan sosyal destek ve kişilik özelliklerinden yordanması. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Taylor, S. E., Peplau, L. A., ve Sears, D. O. (2000). Person perception: Forming impressions of others. *Social psychology*, 62-97.

Tice, D. M. (1991). Esteem Protection Or Enhancement? Self-Handicapping Motives and Attributions Differ By Trait Self-Esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(5), 711-725.

Trope, Y. (1986). Identification and inferential processes in dispositional attribution. *Psychological Review*, 93(3), 239.

Tucker, J., Vuchinich, R., & Sobell, M. (1981). Alcohol consumption as a self-handicapping strategy. *Journal of Abnormal Psychology*, 90(3), 220-230.

Urduan, T. ve Midgley, C. (2001). Academic Self-Handicapping: What We Know, What More There Is To Learn? *Educational Psychology Review*, 13(2), 115-138.

EKLER

EK1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:

Kadın ()

Erkek ()

2. Yaşınız:

18-25 ()

26-35 ()

36-45 ()

46-55 ()

56-()

3. Eğitim Düzeyiniz:

İlköğretim ()

Lise ()

Üniversite ()

Yüksek Lisans-

Doktora ()

4. Annenizin Eğitim Düzeyi:

Okuryazar değil ()

Okuryazar ()

İlköğretim ()

Lise

() Üniversite ()

Yüksek Lisans-Doktora ()

5. Babanızın Eğitim Düzeyi:

Okuryazar değil ()

Okuryazar ()

İlköğretim ()

Lise

()

Üniversite ()

Yüksek Lisans-Doktora ()

6. Ailenizin gelir durumunuz nasıl tanımlarsınız?

Yetersiz ()

Orta Düzeyde ()

İyi ()

EK 2: GENEL ADİL DÜNYA İNANCI ÖLÇEĞİ

Aşağıda bulunan her cümle için o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtiniz. Tamamen katılıyorsanız 5 rakamına, tamamen karşıysanız 1 rakamına (X) işareti koyunuz. Bu iki görüş arasındaki görüşlerinizi rakamlardan sizce en uygun olanını işaretleyiniz. Lütfen her ifadeye TEK yanıt veriniz ve boş bırakmayınız. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

MADDELER		TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	KATILYORUM BİRAZ	KATILMIYORUM	TAMAMEN KARŞIYIM
1	Temelde, dünyanın adaletli bir yer olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5
2	Genel olarak, insanların hak ettikleri şeyleri elde ettiklerine inanırım.	1	2	3	4	5
3	Adaletin her zaman adaletsizliği yendiğine güvenim tamdır.	1	2	3	4	5
4	İnsanların uzun vadede uğradıkları adaletsizliklerin telafi edileceğine inanırım.	1	2	3	4	5
5	Hayatın tüm alanlarındaki (iş, aile, siyaset v.b) adaletsizliklerin, bir kuraldan ziyade istisna olduğuna kuvvetle inanırım.	1	2	3	4	5
6	Bence insanlar önemli kararlar verirken adaletli olmaya çalışırlar.	1	2	3	4	5

EK 3: KİŞİSEL ADİL DÜNYA İNANCI ÖLÇEĞİ

Aşağıda bulunan her cümle için o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtiniz. Tamamen katılıyorsanız 5 rakamına, tamamen karşıysanız 1 rakamına (X) işareti koyunuz. Bu iki görüş arasındaki görüşlerinizi rakamlardan sizce en uygun olanını işaretleyiniz. Lütfen her ifadeye TEK yanıt veriniz ve boş bırakmayınız. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

MADDELER		TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	KATILYORUM BİRAZ	KATILMIYORUM	TAMAMEN KARŞIYIM
1	Eninde sonunda başıma gelen her şeyi hak ettiğime inanıyorum.	1	2	3	4	5
2	Bana karşı genellikle adil davranılmıştır.	1	2	3	4	5
3	Çoğunlukla ne hak ettiysem onu bulmuşumdur.	1	2	3	4	5
4	Genel olarak baktığımda, yaşadığım olaylar adildir.	1	2	3	4	5
5	Hayatımdaki adaletsizlikler istisnai (ayrıcalıklı) durumlardır.	1	2	3	4	5
6	Hayatta başıma gelen olayların çok büyük bir kısmının adil olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4	5
7	Benimle ilgili verilen önemli kararların çoğunlukla adil olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5

EK 4: KENDİNİ SABOTAJ ÖLÇEĞİ

Aşağıda bulunan her ifadeyi okuduktan sonra o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtin. Tamamen katılıyorsanız 6 rakamına, hiç katılmıyorsanız 1 rakamına (X) işareti koyunuz. Bu iki görüş arasındaki görüşlerinizi rakamlardan sizce en uygun olanını işaretleyerek belirtiniz. Lütfen her ifadeye TEK yanıt veriniz ve boş bırakmayınız. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

MADDELER		HİÇ KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KISMEN KATILMIYORUM	KISMEN KATILIYORUM	KATILIYORUM	TAMAMEN KATILIYORUM
1	Yanlış bir şey yaptığımda ilk tepkim içinde bulunduğum şartları suçlamaktır.	1	2	3	4	5	6
2	İşlerimi son ana kadar ertelerim.	1	2	3	4	5	6
3	Bir sınava gireceğim zaman önceden iyi bir şekilde hazırlanırım.	1	2	3	4	5	6
4	Birçok insana göre daha keyifsizim.	1	2	3	4	5	6
5	Ne olursa olsun her zaman elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6
6	Bir derse veya önemli bir etkinliğe kayıt olmadan önce gerekli hazırlığı yaptığımdan emin olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6
7	Bir sınava girmeden önce kendimi son derece kaygılı hissederim.	1	2	3	4	5	6
8	Okumaya çalışırken duyduğum sesler veya hayallerim kolaylıkla dikkatimi dağıtır.	1	2	3	4	5	6
9	Yarışmaya dayanan aktivitelerden kaçınmaya çalışırım, böylece kaybettiğimde veya kötü performans sergilediğimde çok fazla incinmemiş olacağım.	1	2	3	4	5	6
10	Potansiyelimle takdir görmek yerine iyi yaptığım işlerle saygı görmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6
11	Daha fazla çalışsaydım daha iyisini yapardım.	1	2	3	4	5	6

12	Şu andaki küçük zevkleri gelecekteki büyük zevklere tercih ederim.	1	2	3	4	5	6
13	Başarılı olmamı güçleştirecek ortamlarda bulunmayı istemem.	1	2	3	4	5	6
14	Belki bir gün kendimi tamamen toparlayabilirim.	1	2	3	4	5	6
15	Üzerimdeki sosyal baskıyı ortadan kaldırdığı için, bazı zamanlar bir iki günlüğüne hafif bir rahatsızlık bana zevk verir.	1	2	3	4	5	6
16	Duygularım engel olmasaydı, daha iyi şeyler yapabilirdim.	1	2	3	4	5	6
17	Herhangi bir işte başarısız olduğumda, başka işlerde iyi olduğumu hatırlayarak kendimi avuturum.	1	2	3	4	5	6
18	Kabul ediyorum ki, diğerlerinin beklentisini karşılayamadığımda bu sonucu mantıklı hale getirmeye çalışırım.	1	2	3	4	5	6
19	Sıklıkla spor, şans oyunu ve yetenek gerektiren diğer alanlarda şansımın kötü olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
20	Mantıklı düşünmemi ve doğru şeyler yapmamı engelleyecek herhangi bir uyuşturucu veya ilaç almayı tercih etmem.	1	2	3	4	5	6
21	Yiyecek ve içecek maddelerine olması gerekenden daha fazla düşkünüm.	1	2	3	4	5	6
22	Sınav veya iş görüşmesi gibi önemli anlardan önceki geceler mümkün olduğunca uykumu almaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6
23	Şu anda yaşadığım duygusal problemlerin, yaşamımın başka bir anını etkilemesine asla izin vermem.	1	2	3	4	5	6
24	Çoğunlukla bir işi iyi yapacağıma ilişkin kaygı yaşadığımda iyi sonuç elde ederim.	1	2	3	4	5	6
25	Bazı zamanlar çok kolay işleri bile başarmamı zorlaştıracak düzeyde karamsar olurum.	1	2	3	4	5	6

EK 5: UMUT ÖLÇEĞİ

Lütfen her ifadeyi dikkatlice okuyunuz. Her ifadeyi okuduktan sonra o ifadenin sizi ne kadar tanımladığını belirtiniz. Kesinlikle katılıyorsanız 4 rakamına, kesinlikle katılmıyorsanız 1 rakamına (X) işareti koyunuz. Bu iki görüş arasındaki görüşlerinizi rakamlardan sizce en uygun olanını işaretleyiniz. Lütfen her ifadeye TEK yanıt veriniz ve boş bırakmayınız. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

MADDELER		KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KISMEN KATILMIYORUM	KISMEN KATILYORUM	KESİNLİKLE KATILYORUM
1	Sıkıntılı bir durumdan kurtulmak için pek çok yol düşünebilirim.	1	2	3	4
2	Enerjik bir biçimde amaçlarıma ulaşmaya çalışırım.	1	2	3	4
3	Çoğu zaman kendimi yorgun hissedirim.	1	2	3	4
4	Herhangi bir problemin bir çok çözüm yolu vardır.	1	2	3	4
5	Tartışmalarda kolayca yenik düşerim.	1	2	3	4
6	Sağlığım için endişeliyim.	1	2	3	4
7	Benim için çok önemli şeylere ulaşmak için pek çok yol düşünebilirim.	1	2	3	4
8	Başkalarının pes ettiği durumlarda bile, sorunu çözecek bir yol bulabileceğimi bilirim.	1	2	3	4
9	Geçmiş yaşantıları beni geleceğe iyi biçimde hazırladı.	1	2	3	4
10	Hayatta oldukça başarılı olmuşumdur.	1	2	3	4
11	Genellikle endişelenecek bir şeyler bulurum.	1	2	3	4
12	Kendim için koyduğum hedeflere ulaşıyorum.	1	2	3	4

ÖZGEÇMİŞ

Nagihan BALICA, 1991 senesinde Sakarya'da dünyaya geldi. Ahmet Akkoç İlköğretim Okulu'nun ardından Sakarya Anadolu Lisesini bitirdi. 2009 senesinde başladığı Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Bölümünden 2014 senesinde mezun oldu. Aynı sene Haliç Üniversitesi Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans Programına başladı. Halen 2015 senesinde Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünde psikolog olarak başladığı görevine devam etmekte olup İstanbul İlinde ikamet etmektedir.

ADİL DÜNYA İNANCI İLE KENDİNİ SABOTAJ ARASINDAKİ İLİŞKİDE UMUDUN ROLÜ

ORJİNALLİK RAPORU

%7

BENZERLİK ENDEKSİ

%6

İNTERNET
KAYNAKLARI

%4

YAYINLAR

%3

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

Submitted to Balıkesir Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

%1

2

www.efdergi.ibu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

3

issuu.com

İnternet Kaynağı

%1

4

www.umut.org.tr

İnternet Kaynağı

%1

5

Submitted to Istanbul Aydın University

Öğrenci Ödevi

%1

6

Danisman, Ilgin, and Esra Berberoglu.
"Analysis of the relationship between the
childhood experiences of abuse and just
world belief in delinquent adolescents",
Anatolian Journal of Psychiatry, 2015.

Yayın

<%1

7

dergipark.ulakbim.gov.tr

İnternet Kaynağı

<%1

8

acikarsiv.ankara.edu.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

9

Submitted to TechKnowledge Turkey

Öğrenci Ödevi

<% 1

10

www.tsh.hacettepe.edu.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

11

Submitted to Istanbul Ticaret Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

<% 1

12

ÖZER, Hüseyin and ÇALMAŞUR, Gürkan. "Çok Sınıflı Logit Model ile Öğrencilerin Fakülte Tercihlerinin Araştırılması (Atatürk Üniversitesi Örneği)", Selcuk University Social Sciences Institute Journal, 2012.

Yayın

<% 1

13

www.uebk.org

İnternet Kaynağı

<% 1

14

prezi.com

İnternet Kaynağı

<% 1

15

acikerisim.deu.edu.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

16

Kılınç, Sibel and Torun, Fuat. "Adil Dünya İnancı", Current Approaches in Psychiatry / Psikiyatride Guncel Yaklasimler, 2011.

Yayın

<% 1

17

Submitted to Bahcesehir University

Öğrenci Ödevi

<% 1

18 Submitted to Yeditepe University <% 1
Öğrenci Ödevi

19 Submitted to Ahi Evran Aniversitesi <% 1
Öğrenci Ödevi

20 Submitted to Beykent Üniversitesi <% 1
Öğrenci Ödevi

21 Submitted to Ondokuz Mayıs Üniversitesi <% 1
Öğrenci Ödevi

22 hemsirelik.ege.edu.tr <% 1
İnternet Kaynağı

23 birimler.dpu.edu.tr <% 1
İnternet Kaynağı

24 ERDOĞAN, Öznur and TANRIÖĞEN, Zeynep <% 1
Meral. "Okul yöneticilerinin öğretimsel liderlik davranışları ile öğretmenlerin mesleki kabul alanları arasındaki ilişkiler", TUBITAK, 2014.
Yayın

ALINTILARI ÇIKART KAPAT

EŞLEŞMELERİ ÇIKAR KAPAT

BİBLİYOGRAFYAYI ÇIKART KAPAT